

Toetsing Wet natuurbescherming

*Woningbouwlocaties landgoed Weldam/gemeente Hof van
Twente*

Toetsing Wet natuurbescherming

Woningbouwlocaties landgoed Weldam/gemeente Hof van Twente

Opdrachtgever

Landgoed Weldam
T.a.v de Heer Zandvoort
Diepenheimseweg 114
7475 MN Markelo

Opdrachtnemer

Eelerwoude BV
Mossendamsdwarsweg 3
7472 DB
Goor

Projectgegevens:

Projectnummer: P8061
Datum: 31-5-2018
Projectleider: M. Elshof
Opgesteld: B. Haamberg
Gecontroleerd: M. Leenen

Onderzoek van Eelerwoude voldoet aan de eisen die het bevoegd gezag stelt. Eelerwoude is lid van het Netwerk Groene Bureaus. Het Netwerk werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte. Het Netwerk heeft een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbende een basis biedt om de leden aan te spreken op de kwaliteit van hun werk.

Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd, conform de geldende wet- en regelgeving ten aanzien van flora en fauna. Desondanks zal nooit een 100% volledig beeld van de aanwezige flora en fauna gegeven kunnen worden. Natuur is dynamisch, situaties kunnen veranderen. Deze informatie is deels afkomstig uit de NDFF en mag niet zonder toestemming van BIJ12 worden verstrekt of op enige andere wijze openbaar gemaakt worden.

De opmaak van dit rapport gaat uit van dubbelzijdig afdrukken.

INHOUD

1	INLEIDING	4
1.1	Aanleiding	4
2	HUIDIGE SITUATIE EN ONTWIKKELING	5
2.1	Huidige situatie	5
2.2	Voorgenomen ontwikkeling	5
3	NATUURWETGEVING EN -BELEID	10
3.1	Inleiding	10
3.2	Bescherming van soorten	10
3.3	Bescherming van gebieden	10
3.4	Bescherming van houtopstanden	11
3.5	Natuurnetwerk Nederland	12
4	METHODE	15
4.1	Bureauonderzoek	15
4.2	Terreinbezoek	15
5	BESCHERMDE SOORTEN	17
5.1	Planten en mossen	17
5.2	Zoogdieren	17
5.2.1	Vleermuizen	17
5.2.2	Overige zoogdieren	21
5.3	Vogels	22
5.4	Reptielen	23
5.5	Amfibieën	23
5.6	Vissen	24
5.7	Ongewervelden	24
6	CONCLUSIE	25
6.1	Conclusie bescherming soorten	25
6.2	Conclusie bescherming gebieden	25
6.3	Conclusie bescherming houtopstanden	26
6.4	Conclusie Natuurnetwerk Nederland	26
6.5	Uitvoerbaarheid van de plannen	26
6.6	Geldigheid onderzoek	26
	LITERATUURLIJST	27
	BIJLAGE 1 WETTELIJK KADER NATUURWETGEVING	28

1

INLEIDING

1.1 Aanleiding

Landgoed Weldam is voornemens twee nieuwe woningbouwkavels te realiseren in het buitengebied van de gemeente Hof van Twente. Het betreft een woningbouwkavel aan de Oude Goorsegweg te Diepenheim en een kavel aan de Kleidijk, eveneens gelegen te Diepenheim. In verband met deze voorgenomen ontwikkeling is een toetsing van de plannen aan de natuurwetgeving en het natuurbeleid noodzakelijk. Met deze toetsing moet duidelijk worden hoe de ontwikkeling gerealiseerd kan worden binnen de kaders van de natuurbescherming.

Eerste stap in deze toetsing is het uitvoeren van een verkennend onderzoek. Op basis van een bureauonderzoek en een veldbezoek wordt aan de hand van aanwezige terreintypen en toevallige waarnemingen van soorten zo goed mogelijk ingeschat welke beschermde gebieden en plant- en diersoorten aanwezig (kunnen) zijn. Op basis daarvan worden uitspraken gedaan over de (mogelijke) effecten van de voorgenomen ontwikkeling en de eventueel noodzakelijke vervolgstappen. Voorliggende rapportage gaat hier verder op in.

2

HUIDIGE SITUATIE EN ONTWIKKELING

2.1 Huidige situatie

In deze paragraaf wordt per deellocatie de huidige situatie toegelicht.

Locatie Oude Goorsegweg

De locatie aan de Oude Goorsegweg te Diepenheim betreft een graslandperceel, gelegen ten zuidwesten van de dorpskern van Goor en ten noorden van de dorpskern van Diepenheim (zie afbeelding 1 voor de ligging van het plangebied). De bestaande beplanting op de locatie betreft een boselement ten oosten van de kavel en oude laanbeplanting langs de Oude Goorsegweg. De beplanting in het boselement is divers met enkele oude eiken en beuken van een aanzienlijke omvang, zomereik en berken. De laanbeplanting langs de Oude Goorsegweg betreft een mix van zomereik en beuk. Bebouwing ontbreekt in het plangebied. Langs de Oude Goorsegweg zijn diverse erven aanwezig. Permanente watervoerende elementen ontbreken, evenals verlichting.

Locatie Kleidijk Diepenheim

De locatie aan de Kleidijk te Diepenheim betreft een grasland perceel, gelegen tegen een boselement (zie afbeelding 2 voor de ligging van het plangebied). De beplanting in het boselement is divers met zomereik, beuk en een enkele berk. Bebouwing ontbreekt in het plangebied. Langs de Kleidijk zijn verschillende erven aanwezig. Permanente watervoerende elementen ontbreken in het plangebied en de directe omgeving. Verlichting ontbreekt in het gebied.

Afbeelding 3 toont enkele foto's van de huidige situatie op de betreffende locaties.

2.2 Voorgenomen ontwikkeling

De voorgenomen ontwikkeling op de betreffende locaties betreft de realisatie van woningen. Betreffende woningen zullen op de locaties landschappelijk worden ingepast. Opgaande beplanting zal worden gehandhaafd. Afbeelding 4 & 5 geven de verbeelding van de voorgenomen ontwikkeling weer.

Landgoed weldam

Plangebied Oude Goorseweg Diepenheim

Ecoloog B. Haanberg

Datum: 06-02-2018

Eelerwoude
Aanpak voor landbouw en natuur

Afbeelding 1: Ligging plangebied Oude Goorseweg, Diepenheim. Bron: ESRI

Landgoed weldam

Plangebied Kleidijk Diepenheim

Figuur 2: Ligging plangebied Kleidijk Diepenheim. Bron: ESRI

Afbeelding 3: Sfeerimpressie van beide locaties (foto's genomen op 17 mei 2018), foto 1 oostgrens van het perceel aan de Oude Goorsegweg, foto 2 perceel Oude Goorsegweg, foto 3 & 4 perceel aan de Kleidijk.

Schetsimpressie Erf Diepenheimsebroek - Oude Goorsegweg

Omgeving

Tussen de vervlechting van dalvormige laagten, ligt een weiding in het Diepenheimsebroek. Op deze weiding zou een bouwrecht op natuurlijke wijze een plek kunnen krijgen.

Erf

Het erf sluit aan op de Gespreksagenda, opgesteld door Het Oversticht In 2007. In deze Gespreksagenda heeft Het Oversticht de kenmerken van woningen en erven op Rentsluis Het Weidam geanalyseerd en vertaald naar ontwerpvoorwaarden. In het verlengde van het bestaande loofboos vindt het nieuwe groene (knoof)erf zijn plek. Door toepassing van hagen, een fruitgaard en solitaire bomen ontstaat een groen erf met een representatieve uitstraling naar het landschap.

Woning

Nieuwe woning en bijgebouw reageert in vorm en locatie op de woningen in de omgeving. De asymmetrische ligging en opzet van de woning versterkt het zicht op het open landschap en biedt mogelijkheden tot privacy van de bewoners.

Randvoorwaarden

Het erf sluit aan op de randvoorwaarden uit de Gespreksagenda (2007):

- Erf sluit naadloos aan omgeving (noordkant);
- Erven losse ligging in het landschap;
- Weg door het erf lopend;
- "In veel gevallen bestaat de bebouwing op het erf uit twee gebouwen: de boerderij en een schuur". De gebouwen hebben dezelfde oriëntatie en richting.

Afbeelding 4: Voorgenomen ontwikkeling kavel Oude Goorsegweg Diepenheim

Schetsimpressie Erf Kleidijk: zuid - Diepenheim

Randvoorwaarden

Het erf sluit aan op de randvoorwaarden uit de Gespreksagenda (2007):

- Erf sluit naadloos aan omgeving, geen sterke begrenzing;
- Helder indeling, eenvoudige en sobere uitstraling erf;
- Woning op afstand van de weg met lage zijgevel en grote daktakken.

Omgeving

Open veld met waardevolle hoger gelegen bosrand.
Landschapstijl van Poelsbeek met stuw (zie historische
kaarten) nog aanwezig in de omgeving en ondergrond.
Groene erven op afstand van de weg met een eigen
oprit.

Erf

De verdwenen landschaplijn van de Poetsbeek in het landschap vormt de krachtige groene ruggengraat waaraan het nieuwe erkent te liggen. Exacte locatie opit nader te bepalen op basis van onderzoek. Het nieuwe erf voegt zich naar de bestaande landschappelijke karakteristieken van de bosrand op een prominente zichtlocatie. Met de voorgeselde groene opbouw van het erf met hagen, tuin en een tuifgaard wordt kleinschaligheid in het landschap teruggebracht.

Woningen

De hoofdwooning reageert in vorm en locatie op de sobere vormgeving van boerderijen in de omgeving. De ligging op afstand van de weg aan een oprit is kenmerkend voor het omliggende landschap.

Afbeelding 5: Voorgenomen ontwikkeling kavel Kleidijk, Diepenheim

3

NATUURWETGEVING EN -BELEID

3.1 Inleiding

De Wet natuurbescherming bestaat uit drie onderdelen: de bescherming van soorten, de bescherming van gebieden en de bescherming van houtopstanden. De kern van het natuurbeleid wordt gevormd door het Natuurnetwerk Nederland, dat een samenhangend netwerk vormt van natuurgebieden. De provincies zijn het bevoegd gezag en alleen bij ruimtelijke ingrepen waarmee grote nationale belangen zijn gemoeid is het Rijk (Ministerie van Economische Zaken) het bevoegd gezag. In dit hoofdstuk wordt kort ingegaan op de relevante wetgeving en het natuurbeleid voor het plangebied.

3.2 Bescherming van soorten

Het uitgangspunt bij het onderdeel soortenbescherming is dat geen schade mag worden gedaan aan beschermde dieren of planten, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan. De wet kent een drietal beschermingsregimes; beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn, beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn en beschermingsregime andere soorten. Daarnaast zijn landelijk van een aantal vogelsoorten de nesten jaarrond beschermd. Elk beschermingsregime heeft zijn eigen verbodsbepalingen.

Voor ieder ruimtelijk plan is het verplicht om te toetsen of deze leiden tot overtreding van de betreffende verbodsbepalingen. Wanneer er sprake is van een overtreding dient er onderzocht te worden of er een vrijstelling geldt. Indien dit niet mogelijk blijkt, is het nodig om na te gaan of een ontheffing kan worden verkregen. Bijlage 1 gaat verder in op het wettelijk kader bij toetsing aan de Wet natuurbescherming, onderdeel soortenbescherming.

Gevolgen plangebied

De bescherming van soorten is overal en altijd van toepassing bij ontwikkelingen. In hoofdstuk 5 wordt verder ingegaan op de aanwezigheid van beschermde soorten en welke effecten de voorgenomen ontwikkeling heeft op deze soorten.

3.3 Bescherming van gebieden

Met het onderdeel gebiedenbescherming worden binnen de Wet natuurbescherming de Natura 2000-gebieden beschermd. Natura 2000 is een samenhangend netwerk van natuurgebieden in Europa. Natura 2000 bestaat uit gebieden die zijn aangewezen in het kader van de Europese Vogelrichtlijn (79/409/EEG) en gebieden die zijn aangemeld op grond van de Europese Habitatrichtlijn (92/43/EEG). Voor alle gebieden gelden

instandhoudingsdoelstellingen. De kern van de bescherming is dat deze instandhoudingsdoelstellingen niet in gevaar mogen worden gebracht.

Activiteiten mogen geen negatieve effecten hebben op de waarden waarvoor het gebied is aangewezen. Voor activiteiten of projecten die schadelijk zijn voor de beschermde natuur geldt een vergunningplicht. Hierdoor is in Nederland een zorgvuldige afweging gegarandeerd bij projecten die gevolgen kunnen hebben voor natuurgebieden.

Gevolgen plangebied

In de directe omgeving van de plangebieden liggen diverse Natura 2000-gebieden. Op ongeveer 4 km afstand ligt het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied De Borkeld. De aard van de voorgenomen werkzaamheden en ontwikkeling maakt dat de effecten uitsluitend tot de plangebieden of in de zeer directe zone eromheen beperkt blijven. Gezien de afstand tot de Natura 2000-gebieden, de invulling van de tussenliggende gebieden en de voorgenomen werkzaamheden is er derhalve geen reden om aan te nemen dat er kans is op een belemmering van de kernopgaven van het Natura 2000-gebied, zij het door een rechtstreekse invloed, cumulatieve invloed of externe werking. Een toetsing op grond van de Wet natuurbescherming wordt daarom niet noodzakelijk geacht.

3.4 Bescherming van houtopstanden

Het omhakken of rooien van bossen is niet zomaar toegestaan in de Wet natuurbescherming. Dit geldt ook bij het rooien of het verrichten van handelingen die de dood of ernstige beschadiging van bomen tot gevolg hebben. Hieronder valt ook beschadiging door vee. Onder bos wordt verstaan:

- alleen bossen die buiten de 'bebouwde kom Boswet' liggen;
- alle beplantingen van bomen die groter zijn dan 10 are (1.000 m²);
- bomen in een rijbeplanting, als de rij uit meer dan 20 bomen bestaat.

De gemeente stelt de grenzen van de 'bebouwde kom Boswet' bij besluit vast. Deze grenzen kunnen afwijken van de 'bebouwde kom Verkeerswet'. Het besluit wordt door de provincie goedgekeurd. De grenzen zijn bij de gemeente na te vragen.

De bescherming van houtopstanden kent twee belangrijke instrumenten: meldingsplicht en herplantplicht. Een kapmelding is verplicht bij de kap van bomen buiten de bebouwde kom indien kap plaatsvindt in een houtopstand. Veelal geldt een 1 op 1 herplantplicht. Provincies bepalen welke gegevens bij een melding moeten worden aangeleverd. Voor het vellen van een houtopstand in verband met realisatie van een Natura 2000-doel is er geen herplantplicht.

De voorgenomen kap van een houtopstand hoeft niet gemeld te worden als het gaat om: houtopstanden binnen de bij besluit van de gemeenteraad vastgestelde grenzen van de bebouwde kom:

- houtopstanden op erven of in tuinen;
- fruitbomen en windschermen om boomgaarden;
- naaldbomen, kennelijk bedoeld om te dienen als kerstbomen, indien niet ouder dan twintig jaar;
- kweekgoed;

- uit populieren of wilgen bestaande:
 - wegbeplantingen;
 - beplantingen langs waterwegen, en
 - eenrijige beplantingen langs landbouwgronden;
- het dunnen van een houtopstand;
- uit populieren, wilgen, essen of elzen bestaande beplantingen die kennelijk zijn bedoeld voor de productie van houtige biomassa, indien zij:
 - ten minste eens per tien jaar worden geoogst;
 - bestaan uit minstens tienduizend stoven per hectare per beplantingseenheid, zijnde een aaneengesloten beplanting die niet wordt doorsneden door onbeplante stroken breder dan twee meter, en
 - zijn aangelegd na 1 januari 2013.
- het vellen van houtopstanden ter uitvoering van een instandhoudingsmaatregel of een passende maatregel;
- het vellen van houtopstanden voor de aanleg en het onderhoud van brandgangen op natuurterreinen;
- het vellen van houtopstanden en herbeplanten op een wijze die is beschreven in een goedgekeurde gedragscode.

De provincie kan een kapverbod opleggen. Mag er wel worden gekapt, dan moeten er meestal ook nieuwe bomen worden aangeplant. De provincie kan een ontheffing of vrijstelling verlenen. Dit hangt ervan af of er hiervoor een provinciale verordening is opgesteld. Mogelijk is ook een omgevingsvergunning nodig. Het aanvragen van deze vergunning en het indienen van een kapmelding moet apart van elkaar uitgevoerd worden.

Gevolgen plangebieden

Er worden binnen de plangebieden geen bomen gekapt. Een nadere toetsing van houtopstanden is daarom niet noodzakelijk.

3.5 Natuurnetwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is het Nederlands netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. In de wet heet dit de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Provincies hebben hiervoor soms een andere benaming.

Het netwerk moet natuurgebieden beter verbinden met elkaar en met het omringende agrarisch gebied. Het Natuurnetwerk is de kern van het Nederlandse natuurbeleid. De provincies zijn verantwoordelijk voor de begrenzing en de ontwikkeling van dit natuurnetwerk. In of in de directe nabijheid van de NNN geldt het 'nee, tenzij'- principe. In principe zijn er geen ontwikkelingen toegestaan als zij de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied aantasten.

Wanneer bij een ontwikkeling mogelijke effecten op de NNN denkbaar zijn, is het noodzakelijk een NNN-toetsing uit te voeren.

Gevolgen plangebieden

De plangebieden maken geen onderdeel uit van NNN-gebied (zie figuren 6 & 7). Het plangebied aan de Oude Goorseweg maakt onderdeel uit van de zone 'ondernemen met natuur en water buiten de NNN'. Met de voorgenomen werkzaamheden worden geen negatieve effecten verwacht op de wezenlijke waarden en kenmerken van de NNN. Van afname van areaal is geen sprake. Tevens worden geen effecten verwacht die de wezenlijke waarden en kenmerken van de NNN significant aantasten. Een toetsing aan het NNN-beleid wordt daarom niet noodzakelijk geacht.

Figuur 6. Ligging plangebied Oude Goorseweg, Diepenheim.

Figuur 7. Ligging plangebied Kleidijk Diepenheim.

4

METHODE

De aanwezige natuurwaarden zijn in beeld gebracht op basis van bestaande inventarisatiegegevens en een verkennend veldbezoek.

4.1 Bureauonderzoek

Voor het bureauonderzoek is gebruik gemaakt van landelijke, provinciale en indien beschikbaar regionale verspreidingsinformatie;

- Uit de landelijke verspreidingsinformatie uit atlassen, die deels gedateerd is, moet blijken of nabij de locaties in het verleden strikt beschermde soorten zijn aangetroffen. Exacte locaties of datering van de waarnemingen zijn daarbij veelal niet bekend. Deze gegevens hebben vaak betrekking op atlasblokken (5x5 kilometer), en veelal betrekking op de regio en niet specifiek op het plangebied.

4.2 Terreinbezoek

Op basis van een eenmalig veldbezoek is de geschiktheid van het onderzoeksgebied voor de verwachte soorten en/of soortgroepen beoordeeld. Het veldbezoek is overdag door B. Haamberg uitgevoerd, ecologisch adviseur bij Eelerwoude (zie kader). Het veldbezoek is uitgevoerd op 17 mei 2018 bij 19°C, licht bewolkt en windkracht 3 Bft. Het gaat hier om een deskundigenoordeel op basis van de fysieke gesteldheid van het terrein (biotopenonderzoek). Daarnaast zijn de aangetroffen belangwekkende soorten ook genoteerd.

Kader – ecologisch deskundige

De veldmedewerkers van Eelerwoude beschikken over een uitgebreide ervaring met de betreffende soortgroepen en voldoen aan de criteria van 'ecologisch deskundige'. Met een ecologisch deskundige wordt bedoeld een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De ervaring en kennis dienen te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- *op HBO- dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of*
- *op MBO-niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Wet natuurbescherming, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of*
- *als ecooloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals bijvoorbeeld een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus; en/of*
- *zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdiervereniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk Gebied; en/of*
- *zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of -bescherming.*

5

BESCHERMDE SOORTEN

Dit hoofdstuk beschrijft de tijdens het veldbezoek waargenomen soorten, al dan niet aangevuld met gegevens uit de literatuur en andere informatiebronnen. Vervolgens worden eventuele effecten beschreven als gevolg van de voorgenomen ontwikkeling.

5.1 Planten en mossen

Voorkomen en functie

Locatie Oude Goorsegweg en Kleidijk

Het grondgebruik op beide locaties is in de huidige situatie agrarisch. Op de percelen zijn tijdens het veldbezoek verschillende algemeen voorkomende soorten vastgesteld waaronder Engels Raaigras, ruw beemdgras en gewone paardenbloem. Op de perceel scheiding bij de Oude Goorsegweg, in de aldaar aanwezige sloot, zijn onder andere kropjaar en gewone braam vastgesteld. Alle aanwezige soorten zijn kenmerkend voor voedselrijke, intensieve omstandigheden. Beschermde soorten kunnen op basis van bekende verspreiding en de aanwezige groeiplaatsomstandigheden op de locaties worden uitgesloten in het plangebied.

Effecten en ontheffing

Locatie Oude Goorsegweg en Kleidijk

Tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde soorten aangetroffen. Beschermde flora kan op basis van de aangetroffen standplaatscondities en bekende verspreiding van deze soorten worden uitgesloten in het plangebied.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor beschermde flora niet noodzakelijk.

5.2 Zoogdieren

5.2.1 Vleermuizen

Voorkomen en functie

Locaties Oude Goorsegweg en Kleidijk

In de plangebieden is tijdens het dagbezoek beoordeeld of de locaties geschikt zijn voor vleermuizen. Hierbij is onderscheid gemaakt in: verblijfplaats, vliegroute en

foerageergebied. In de plangebieden kunnen de volgende vleermuissoorten voorkomen: gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, en gewone grootoorvleermuis

Verblijfplaats

Vleermuizen maken gedurende het jaar gebruik van een netwerk van vaste rust- en verblijfplaatsen. Deze verblijfplaatsen kunnen de volgende functies hebben:

- kraamverblijfplaats;
- zomerverblijfplaats;
- paar- en/of baltsverblijfplaats;
- winterverblijfplaats.

Kader - vleermuisverblijfplaatsen

Onder de vleermuizen zijn gebouw bewonende en/of boom bewonende soorten aanwezig. Gewone dwergvleermuis en laatvlieger zijn hoofdzakelijk gebouw bewonend. Gewone grootoorvleermuis, en ruige dwergvleermuis bewonen zowel bomen als gebouwen. Voorbeelden van verblijfplaatsen in gebouwen zijn ruimtes in spouwmuuren en achter boeiboorden en gevelbetimmering. Holten en spleten in bomen en ruimtes achter loszittend schors zijn voorbeelden van verblijfplaatsen in bomen.

Vanuit de verschillende functies van de verblijfplaats worden weer andere eisen gesteld aan bijvoorbeeld het klimaat, de toegankelijkheid en de expositie van het verblijf ten opzichte van de zon. Als kraamverblijfplaats worden meestal gebouwen en/of bomen uitgekozen waarbinnen een constant klimaat heerst. Bij gebouwen zijn dit voornamelijk woningen met een spouwmuur of een geïsoleerd dak. Sommige vleermuizen hebben aan een opening van 1-2 cm voldoende om naar binnen te kruipen. Bij bomen gaat het meestal om dikke, oude bomen met een dikke restwand.

Plangebied Oude Goorsegweg

Verblijfplaatsen van vleermuizen zijn op locatie aan de Oude Goorsegweg uit te sluiten. Op locatie zijn bomen of bebouwing aanwezig. Door de aanwezigheid van oude beuken en eiken langs de Oude Goorsegweg is de beplanting potentieel geschikt als verblijfplaats voor boombewonende vleermuissoorten. Op verschillende locaties langs de weg zijn in deze bomen holtes aangetroffen welke potentieel geschikt kunnen zijn als verblijfplaats. Ter hoogte van het plangebied zijn echter geen holtes aangetroffen. De bebouwing op langs de Oude Goorsegweg gelegen erven zijn potentieel geschikt als verblijfplaats voor gebouwbewonende vleermuizen.

Plangebied Kleidijk

Verblijfplaatsen van vleermuizen zijn binnen het plangebied redelijkerwijs uit te sluiten, omdat bebouwing en beplanting ontbreken. In het beselementen grenzend aan het plangebied zijn deze mogelijk wel aanwezig. Ter hoogte van de te realiseren woning zijn in de aanwezige beplanting geen holtes of spleten vastgesteld, welke kunnen worden gebruikt door vleermuizen. Doordat met de voorgenomen ontwikkeling geen bomen gekapt worden, kunnen op termijn wel geschikte verblijfplaatsen in de beplanting ontstaan.

Foerageergebied en vliegroutes

Locaties Oude Goorsegweg en Kleidijk

Beide plangebieden zijn vanwege de geringe rijkdom in vegetatie niet bijzonder geschikt als foerageergebied voor vleermuizen. Dit geldt echter niet voor de beplanting langs de randen van beide gebieden. Met name de zomereik is als waardplant zeer rijk aan insecten. De randen van het plangebied zijn naar verwachting geschikt als foerageergebied voor vleermuizen.

De beplanting langs de Oude Goorsegweg is vanwege de ligging, waarbij meerdere erven worden ontsloten, ook potentieel geschikt als vliegroute voor vleermuizen. Dit geldt eveneens voor de laanbeplanting langs de Kleidijk.

De ruimere omgeving rond de plangebieden is naar verwachting zeer geschikt als foerageergebied voor vleermuizen, door de afwisseling van open en meer gesloten biotoop en plaatselijk de aanwezigheid van water. Hierdoor zijn te allen tijde de door vleermuizen gewenste luwe foerageeromstandigheden aanwezig.

Effecten en ontheffing

Alle vleermuissoorten zijn beschermd onder de Wet natuurbescherming, met beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn. Het opzettelijk verstoren, vangen en doden van individuen van beschermde soorten, alsmede het beschadigen of vernielen van vaste verblijfplaatsen, inclusief de functionele leefomgeving, is verboden vanuit de Wet natuurbescherming. De functionaliteit van de verblijfplaatsen van vleermuizen dienen te allen tijde gegarandeerd te blijven.

Locaties Oude Goorsegweg en Kleidijk

Negatieve effecten op verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen kunnen worden uitgesloten, omdat deze ontbreken. Met de bouw van de nieuwe woningen ontstaan op termijn juist nieuwe verblijfplaatsmogelijkheden voor deze soortgroep. Effecten op verblijfplaatsen van boombewonende vleermuizen zijn eveneens uit te sluiten. Op de planlocaties zijn in de aangrenzende beplanting geen holtes of spleten aangetroffen. Deze kunnen op termijn echter wel ontstaan.

Met betrekking tot het foerageergebied en vliegroutes worden evenmin negatieve effecten verwacht, mits rekening wordt gehouden met het aanbrengen van verlichting. Hiervoor geldt dat de boomkronen als aanwezig langs de Oude Goorsegweg en de Kleidijk onverlicht dienen te blijven. Op locatie aan de Kleidijk dient de aanwezige bosrand zo veel mogelijk onverlicht te blijven zodat deze de functie, als foerageergebied, kan behouden. Hiervoor kunnen de uitgangspunten in het op pagina 22 aanwezige kader worden toegepast.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor vleermuizen niet noodzakelijk, mits rekening wordt gehouden met verlichting.

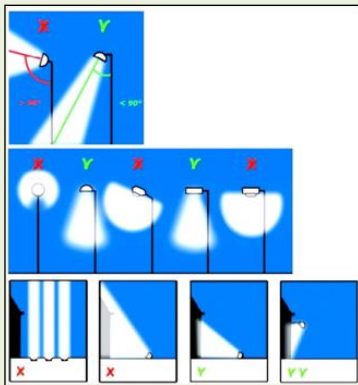
Kader – Verlichting

Een aantal nachtactieve dieren, zoals vleermuizen, uilen en marters, zijn gevoelig voor verlichting. Er zijn soorten die kunstlicht zoveel mogelijk vermijden, zoals de watervleermuis, en er zijn soorten die (in beperkte mate) rond lantaarnpalen jagen, zoals de rosse vleermuis. Bij het plaatsen van verlichting bij in- en/of uitvliegopeningen, vliegroutes en foerageergebieden kunnen barrières ontstaan waardoor de vleermuizen van de verblijfplaatsen, vliegroute en/of foerageergebied afzien.

Er dient te allen tijde rekening gehouden te worden met verlichting, door verlichting tot een minimum te beperken en directe belichting van de omgeving en onverlichte gebiedsdelen te voorkomen. Om lichthinder te voorkomen en het gebied aantrekkelijker te maken voor vleermuizen kunnen verschillende maatregelen getroffen worden:

- verlichting alleen plaatsen waar het echt nodig is;
- verlichting alleen aan op momenten wanneer het nodig is (dynamische verlichting);
- verlaag de hoogte van de lichtmasten zodat boomkronen onverlicht blijven;
- beperk verstrooiing het licht tot een minimum door gebruik van aangepaste armatuur;
- geen verlichting plaatsen bij in- en/of uitvliegopeningen en vliegroutes.

Hieronder staan enkele voorbeelden om lichtverstrooiing te voorkomen.

5.2.2 Overige zoogdieren

Voorkomen en functie

Locaties Oude Goorsegeweg en Kleidijk

Op basis van het aanwezige biotoop, sporen, literatuurgegevens en expertise zijn onder meer de volgende algemeen voorkomende zoogdieren binnen het plangebied aanwezig of te verwachten: haas, konijn, egel, ree, vos, kleine marterachtigen en diverse algemene (spits)muizen. Deze soorten gebruiken de plangebieden als (onderdeel van hun) leef- en foerageergebied. Daarnaast zullen een aantal van deze soorten de plangebieden gebruiken als migratieroute. Deze soorten zijn opgenomen in de Wet natuurbescherming en vallen onder het beschermingsregime andere soorten. In de provincie Overijssel is voor deze soorten bij een ruimtelijke inrichting een vrijstelling opgesteld.

Daarnaast maken de plangebieden naar verwachting onderdeel uit van het leefgebied van de steenmarter en de eekhoorn. Verblijfplaatsen zijn niet aangetroffen en evenmin te verwachten in de plangebieden. De bosgebieden van het landgoed vormen potentieel geschikt biotoop voor de boommarter. Waarnemingen van deze soort ontbreken echter in de omgeving van de plangebieden.

Effecten en ontheffing

Locaties Oude Goorsegeweg en Kleidijk

Verwacht wordt dat met de landschappelijke inpassing van de te realiseren woningen de kwaliteit van het leefgebied van de algemeen voorkomende grondgebonden zoogdieren toeneemt. Het gaat hier om soorten als konijn, egel, kleine marterachtigen en algemene (spits) muizen. Voor soorten als ree verdwijnt een klein deel als foerageergebied. Dit betreft echter geen essentieel onderdeel van de functionele leefomgeving van de soorten.

Verblijfplaatsen van de steenmarter en eekhoorn en andere nationaal beschermde soorten, waarvoor geen vrijstelling is opgesteld, zijn niet aangetroffen. Verwacht wordt dat de kwaliteit van het leefgebied voor de steenmarter en de eekhoorn toeneemt. Als gevolg van de landschappelijke inpassing ontstaan nieuwe verblijfplaatsmogelijkheden voor de steenmarter als gevolg van de toegenomen dekking en foerageergebied voor eekhoorn en steenmarter in de nieuw te realiseren tuinen.

Verblijfplaatsen van overige, beschermde soorten waarvoor geen vrijstelling is opgesteld zijn niet aangetroffen binnen de plangebieden. Deze kunnen op basis van bekende verspreidingsgegevens en het ongeschikte biotoop van deze soorten worden uitgesloten in het gebied.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor grondgebonden zoogdieren niet noodzakelijk.

5.3 Vogels

Voorkomen en functie

Alle vogels zijn als soort beschermd in de Wet natuurbescherming. Onderscheid kan gemaakt worden tussen broedvogels en vogels met jaarrond beschermde nesten. Vogels met jaarrond beschermde nesten, komen elk jaar terug bij hun nest. Deze categorie geniet binnen de Wet natuurbescherming een aparte status.

Locaties Oude Goorsegweg en Kleidijk

Broedvogels

In beide plangebieden zijn geen territorium indicerende waarnemingen van broedende vogels vastgesteld. Door het intensieve karakter van het gebied (raaigrasweide), in combinatie met de besloten omgeving waardoor het evenmin geschikt is voor weidevogels, zijn broedende vogels ook niet te verwachten binnen de plangebieden. Alleen de met braam begroeide sloot bij de locatie aan de Oude Goorsegweg is potentieel geschikt als nestplaats, voor bijvoorbeeld een winterkoning of grasmus. In de aangrenzende boselementen en laanbeplanting zijn verschillende vogels vastgesteld waaronder, grote bonte specht, koolmees, pimpelmees, spreeuw, zwartkop, winterkoning, holenduif, roodborst en bonte vliegenvanger.

Vogels met jaarrond beschermde nesten

Verblijfplaatsen van vogelsoorten, of aanwijzingen (braakballen of uitwerpselen) hiertoe, die jaarrond van vaste rust- en verblijfplaatsen gebruik maken, zijn niet aangetroffen binnen de plangebieden en de directe omgeving en worden op basis van de aanwezige terreintypen ook niet verwacht (geen bebouwing / geen bomen). De plangebieden maken mogelijk onderdeel uit van het leefgebied van de kerkuil, steenuil, buizerd, sperwer, havik, boomvalk en wespendif.

Effecten en ontheffing

Broedvogels

Binnen de plangebieden zijn geen broedende, of territorium indicerende waarnemingen van vogels verricht. De graslanden zijn vanwege het intensieve karakter ook niet geschikt als broedbiotoop. De ruige slootkant bij de planlocatie aan de Oude Goorsegweg dient voorafgaand aan de werkzaamheden, buiten de periode maart – eind juli kort worden gemaaid, waarna het kort dient te worden gehouden, zodat vestiging van een enkele broedvogel kan worden voorkomen.

Vogels met jaarrond beschermde nesten

Van een aantal vogelsoorten zijn de nesten het hele jaar door beschermd. Ook de functionele leefomgeving is daarbij beschermd. Bij de aantasting van de nestlocatie en/of de functionele leefomgeving is een ontheffing Wet natuurbescherming noodzakelijk. kerkuil, steenuil, buizerd, sperwer, havik, boomvalk en wespendif vallen onder deze bescherming

Verwacht wordt dat met voorgenomen ontwikkeling geen negatieve effecten op deze soorten optreden. Verblijfplaatsen van alle soorten zijn gelegen buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden. Met de realisatie van de woningen en de landschappelijke

inpassing ontstaan voor de huismus een potentiële verblijfplaats. De genoemde roofvogelsoorten hebben allen een groot territorium. Geplande ontwikkelingen op de locaties aan de Oude Goorsegeweg en de Kleidijk voorziet derhalve niet in een vermindering van geschikt biotoop voor deze soorten.

Conclusie: bij de werkzaamheden dient rekening gehouden te worden met (in gebruik zijnde) nesten van vogels.

5.4 Reptielen

Voorkomen en functie

Locaties Oude Goorsegeweg en Kleidijk

Beschermde reptielen zijn gebonden aan specifieke terreinen. In de plangebieden en de directe omgeving ontbreekt dergelijk geschikt biotoop. Negatieve effecten als gevolg van de voorgenomen ontwikkeling zijn derhalve uit te sluiten voor deze soortgroep.

Effecten en ontheffing

Beschermde reptielen worden niet verwacht in de plangebieden. Negatieve effecten op reptielen zijn dan ook niet aanwezig. Een ontheffing Wet natuurbescherming is niet aan de orde.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor reptielen niet noodzakelijk.

5.5 Amfibieën

Voorkomen en functie

Locaties Oude Goorsegeweg en Kleidijk

In de plangebieden ontbreken permanente watervoerende elementen. Geschikt voortplantingsbiotoop ontbreekt derhalve voor amfibieën. De plangebieden bestaan op alle locaties uit grasland waarbinnen onvoldoende dekking aanwezig is. Derhalve zijn in de huidige plangebieden naar verwachting geen amfibieën aanwezig. Verwacht wordt dat met de landschappelijke inpassing de dekking en daarmee de kwaliteit van het potentiële landbiotoop toeneemt voor algemeen voorkomende soorten waaronder de bruine kikker, bastaardkikker, gewone pad en kleine watersalamander.

Andere beschermde amfibieën worden niet verwacht in de plangebieden, vanwege het aanwezige ongeschikte habitat voor deze soorten. Er zijn ook geen verspreidingsgegevens bekend van beschermde amfibieën rondom de plangebieden.

Effecten en ontheffing

Locaties Oude Goorsegweg en Kleidijk

Negatieve effecten op amfibieën als gevolg van de werkzaamheden zijn redelijkerwijs uit te sluiten. In de huidige situatie is het aanwezige biotoop binnen de plangebieden ongeschikt, omdat dit bestaat uit in meer of mindere mate intensief gebruikte graslanden. Verwacht wordt dat met de herinrichting de kwaliteit van het potentiële biotoop landbiotoop toeneemt. Effecten op amfibieën beschermd vanuit de habitatrichtlijn kunnen worden uitgesloten omdat ook voor deze soorten geschikt leefgebied ontbreekt binnen de planlocaties. Bekende verspreidingsgegevens van deze soorten ontbreken eveneens

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor amfibieën niet noodzakelijk.

5.6 Vissen

Voorkomen en functie

Locaties Oude Goorsegweg en Kleidijk

Permanent watervoerende elementen ontbreken op de planlocaties. De aanwezigheid van (beschermd) vissoorten kan derhalve worden uitgesloten in de plangebieden.

Effecten en ontheffing

Beschermd vissen zijn niet in de plangebieden aanwezig. Deze worden op basis van het aanwezige biotoop ook niet verwacht. Er worden dan ook geen effecten op beschermd vissen verwacht. Een ontheffing Wet natuurbescherming is niet aan de orde.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor beschermd vissen niet noodzakelijk.

5.7 Ongewervelden

Voorkomen en functie

Locaties Oude Goorsegweg en Kleidijk

Van de groep ongewervelden (dagvlinders, libellen, kevers, kreeftachtigen en weekdieren) worden geen soorten in de plangebieden verwacht. Voor deze soorten ontbreekt in de huidige situatie geschikt leefgebied. Beschermd soorten kunnen op basis van bekende verspreidingsgegevens eveneens worden uitgesloten in het plangebied.

Effecten en ontheffing

In de plangebieden zijn geen beschermd ongewervelden aanwezig. Er worden dan ook geen effecten op beschermd ongewervelden verwacht.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor beschermd ongewervelden niet noodzakelijk

6

CONCLUSIE

Op basis van deze quickscan worden de onderstaande samenvattende conclusies getrokken.

6.1 Conclusie bescherming soorten

De plangebieden bieden een potentieel habitat voor een aantal beschermde soorten. Hoewel er geen gerichte en uitgebreide veldinventarisatie heeft plaatsgevonden, is op basis van de beschikbare literatuurgegevens en eenmalig veldbezoek vastgesteld dat de terreinen mogelijk van belang is voor enkele algemeen beschermde soorten met een landelijke vrijstelling en voor enkele soorten zonder deze vrijstelling. Voor veel soorten maken de plangebieden onderdeel uit van het leefgebied van de betreffende soort. Gesteld kan worden dat de landschappelijke inpassing naar verwachting een positief effect heeft op kleine, grondgebonden zoogdieren, broedvogels en huismus.

- Voor alle beschermde inheemse (ook algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt een verbod op handelingen die opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen. Daarnaast is het verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort. In veel situaties kan dit voorkomen worden door versturende werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren.
- Met de inrichting van de plangebieden dient rekening gehouden te worden met het plaatsen van verlichting om lichtverstoring van tot op heden onverlichte delen tot een minimum te beperken. Hiervoor dienen de uitgangspunten als genoemd in paragraaf 5.2.1 te worden toegepast.

6.2 Conclusie bescherming gebieden

In de directe omgeving van de plangebieden liggen geen Natura 2000-gebieden. De aard van de voorgenomen werkzaamheden en ontwikkeling maakt dat de effecten uitsluitend tot het plangebied of tot de zeer directe zone eromheen beperkt blijven. Een toetsing op grond van de Wet Natuurbescherming onderdeel gebieden wordt daarom niet noodzakelijk geacht.

6.3 Conclusie bescherming houtopstanden

Er worden binnen de plangebieden geen bomen gekapt. Een nadere toetsing van houtopstanden is daarom niet noodzakelijk.

6.4 Conclusie Natuurnetwerk Nederland

De plangebieden aan de Oude Goorsegeweg (afbeelding 6) en de Kleidijk (afbeelding 7) zijn gelegen tegen bestaande natuur. Met de voorgenomen werkzaamheden worden geen negatieve effecten verwacht op de wezenlijke waarden en kenmerken van de NNN, mits rekening wordt gehouden met het aanbrengen van verlichting. Van afname van areaal is geen sprake. Tevens worden geen effecten verwacht die de wezenlijke waarden en kenmerken van de NNN significant aantasten. Een toetsing aan het NNN-beleid wordt daarom niet noodzakelijk geacht.

6.5 Uitvoerbaarheid van de plannen

Mits rekening gehouden wordt met de voorgenoemde maatregelen en werkwijze is geen overtreding van de natuurwetten en natuurbeleid aan de orde. Vanuit de eisen van de natuurbescherming is het plan derhalve uitvoerbaar.

6.6 Geldigheid onderzoek

Dit onderzoek is uitgevoerd conform de landelijk geldende richtlijnen. De bevoegde gezagen hanteren de volgende definitie voor de geldigheid van onderzoeken naar beschermde soorten:

“Onderzoeksgegevens mogen maximaal 3 jaar oud zijn in gebieden waar weinig of geen ruimtelijke of kwalitatieve veranderingen zijn opgetreden in de afgelopen drie jaar. In gebieden waar dit niet voor geldt, moeten de gegevens recenter zijn.”

Voor onderzoeken waar alleen algemeen voorkomende soorten, de overige beschermde soorten van de Wet natuurbescherming aan de orde zijn, mag worden volstaan met een geldigheid van 5 jaar. Waarbij ook geldt dat er in die periode weinig of geen ruimtelijke of kwalitatieve veranderingen optreden.

Dit rapport gaat in op de effecten van de ontwikkeling zoals beschreven in hoofdstuk 2.2. Wijzigingen of aanpassingen in de ontwikkeling kunnen tot andere conclusies ten aanzien van de effecten op beschermde soorten leiden.

LITERATUURLIJST

- Bos, F., Bosveld, M., Groenendijk, D., Swaay, C. van, & Wynhoff, I. (2006). *De dagvlinders van Nederland, - Nederlandse fauna 7*. Leiden, Nederland: KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland.
- Broekhuizen, S., K. Spoelstra, J.B.M. Thissen, K.J. Canters & J.C. Buys (redactie) (2016). *Atlas van de Nederlandse zoogdieren. – Natuur van Nederland 12*. Naturalis Biodiversity Centre & EIS Kenniscentrum Insecten en andere ongewervelden, Leiden.
- Creemers R.C.M. & van Delft J.J.C.W. (2009). *De amfibieën en reptielen van Nederland, - Nederlandse fauna 9*. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European invertebrate Survey – Nederland, Leiden.
- Dietz, C., Helversen, O. van, & Nill, D. (2011). *Vleermuizen: Alle soorten van Europa en Noordwest-Afrika*. Utrecht, Nederland: De Fontein & Tirion Uitgevers.
- Limpens, H. , K. Mostert en W. Bongers (1997). *Atlas van de Nederlandse Vleermuizen*. Utrecht: KNNV Uitgeverij.
- Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie. (2002). *De Nederlandse libellen (odonata), - Nederlandse fauna 4*. Leiden, Nederland: KNNV Uitgeverij & European invertebrate Survey – Nederland.
- SOVON Vogelonderzoek Nederland. (2002). *Atlas van de Nederlandse broedvogels, - Nederlandse fauna 5*. Leiden, Nederland: KNNV Uitgeverij & European invertebrate Survey – Nederland.
- Weeda, R., Westra, C., Westra, E. J., & Westra, T. (1985-1994). *Nederlandse oecologische flora: Wilde planten en hun relaties 1 1/2 m 5*. Amsterdam, Nederland: IVN in samenw. met de Vara en de VEWIN.

BIJLAGE 1 WETTELIJK KADER NATUURWETGEVING

Bescherming van soorten

Zorgplicht

De Wet natuurbescherming erkent de intrinsieke waarde van in het wild levende planten- en diersoorten, of de soort nu beschermd is of niet (= zorgplicht). Deze zorgplicht houdt in dat een ieder voldoende zorg in acht moet nemen voor de in het wilde levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving. Overtreding van de zorgplicht is niet strafbaar gesteld, maar kan door toepassing van bestuursdwang wel worden gehandhaafd.

Beschermingsregimes

Op het onderdeel soortbescherming deelt de Wet natuurbescherming soorten in drie beschermingsregimes in:

- 1. Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn**

Alle vogels cf. artikel Vogelrichtlijn

- 2. Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn**

Soorten uit Bijlage IV Habitatrichtlijn, Bijlage I en II van het Verdrag van Bern en Bijlage II van het Verdrag van Bonn. In de bijlagen van de Verdragen van Bern en Bonn worden ook vogels genoemd¹.

- 3. Beschermingsregime andere soorten**

Soorten die uit nationaal oogpunt bescherming behoeven.

Elk van deze beschermingsregimes heeft zijn eigen verbodsbepalingen en vereisten voor vrijstelling of ontheffing van de verboden. Voor een overzicht welke soorten onder welk beschermingsregime vallen, wordt verwezen naar

Verbodsbepalingen

De Wet natuurbescherming gaat uit van het 'nee, tenzij-principe'. In de wet worden ten aanzien van de beschermde soorten een aantal verbodsbepalingen genoemd. De verbodsbepalingen zijn gekoppeld aan het beschermingsregime van de soort (resp. Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn of de groep 'Overige soorten'). Dat betekent dat deze verbodsbepalingen niet overtreden mogen worden, tenzij voor de soort(en):

- Een vrijstelling geldt;
- Er gewerkt wordt met een goedgekeurde Gedragscode (feitelijk een collectieve ontheffing);
- Een ontheffing is verkregen.

¹ De brochure 'Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen', versie 1.3. Ministerie van EZ, december 2016 impliceert dat de bescherming uit de Vogelrichtlijn prevaleert boven de bescherming van vogels uit de verdragen van Bonn en Bern

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn § 3.1 Wn	Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn § 3.2 Wn	Beschermingsregime andere soorten § 3.3 Wn
Art 3.1 lid 1 Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.	Art 3.5 lid 1 Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen	Art 3.10 lid 1a Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen
Art 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen	Art 3.5 lid 4 Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen	Art 3.10 lid 1b Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen
Art 3.1 lid 3 Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben	Art 3.5 lid 3 Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen	Niet van toepassing
Art 3.1 lid 4 en lid 5 Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort	Art 3.5 lid 2 Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren	Niet van toepassing
Niet van toepassing	Art 3.5 lid 5 Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen	Art 3.10 lid 1c Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen

Figuur 1. Overzicht verbodsbepalingen Wet Natuurbescherming (bron: brochure 'Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen', versie 1.3. Ministerie van EZ, december 2016).

Om af te mogen wijken van de verbodsbepalingen (en deze toch te mogen overtreden) via een ontheffing of een vrijstelling moet aan drie criteria worden voldaan:

1. Er is geen andere bevredigende oplossing voor de handeling (=alternatievenafweging);
2. De afwijking is gebaseerd op een in de wet genoemd belang (b.v. openbare veiligheid of volksgezondheid);
3. De ingreep of handeling mag geen afbreuk doen aan en/of verslechtering betekenen voor de staat van instandhouding van de soort.

Als aan (alle) drie deze vereisten voldaan is, kan een ontheffing worden verleend. Voor een aantal handelingen zijn bovendien vrijstellingen mogelijk in de vorm van een provinciale verordening of een (goedgekeurde) gedragscode.

Voorgaand figuur geeft een overzicht van de verbodsbepalingen per beschermingsregime. De verbodsbepalingen voor de groep van overige, 'nationale' soorten zijn geïnspireerd op de Habitatrichtlijn en op een aantal punten versoepeld. Zo is het opzettelijk verstoren van beschermde soorten (en hun verblijfplaatsen) uit deze groep van overige soorten niet langer verboden. Wel is het nog steeds verboden om vaste verblijfplaatsen van dieren onder dit beschermingsregime opzettelijk te beschadigen of te vernielen.

Voor vogels geldt dat verstoren niet verboden is als de verstoring maar niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de soort (*artikel 3.1, lid 4 en lid 5*). Het beschadigen van in gebruik zijnde vogelnesten tijdens het broedseizoen blijft verboden, maar het verstoren dus niet meer, tenzij er sprake is van een wezenlijke invloed op de staat

van instandhouding van de specifieke soort(en). Het is aan de initiatiefnemer om zich op de hoogte te (laten) stellen, en waar nodig aan te tonen, dat de op zich verstorende activiteit geen bedreiging vormt voor de staat van instandhouding van de betreffende vogelsoort.

Tot slot geldt het opzettelijk doden of vangen en het verbod om vaste verblijfplaatsen of rustplaatsen opzettelijk te vernielen of beschadigen, niet voor bosmuis, huisspitsmuis of veldmuis in of op gebouwen of de daarbij behorende erven of roerende zaken (*artikel 3.10 lid 3*).

Kader - Opzettelijkheid

In de Wet natuurbescherming is bij meer verbodsbepalingen dan onder de Flora en faunawet het opzetvereiste toegevoegd, in lijn met de artikelen van de Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn. In de Flora en faunawet was alleen sprake van het opzetvereiste bij verontrusting (artikel 10). Hierdoor was de Flora en faunawet strenger dan de verbodsbepalingen van de Habitatrichtlijn. Niet-opzettelijke handelingen waarbij de verbodsbepalingen overtreden worden, zijn nu niet langer verboden. Daar is van belang dat het Europees Hof van Justitie in zijn jurisprudentie heeft bepaald dat onder opzet ook voorwaardelijke opzet moet worden begrepen: *“Daarvan is sprake als iemand een handeling verricht en daarbij bewust de aanmerkelijke kans aanvaardt dat zijn gedragingen schadelijke gevolgen hebben voor een dier of plant....”*.

Andere bevredigende oplossing(en)

De initiatiefnemer moet aantonen en beargumenteren dat er geen andere bevredigende oplossingen zijn waardoor overtreding van de verbodsbepaling(en) kan worden voorkomen, bijvoorbeeld door planaanpassing of het aanpassen van de uitvoeringsperiode. Het is aan het bevoegd gezag (doorgaans dus de provincie) om de alternatieve oplossingen te beoordelen en hierover te besluiten. De onderbouwing moet gebaseerd zijn op objectieve en controleerbare gegevens.

Belangen

Voor de soorten die beschermd zijn onder de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn kan alleen ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de in deze richtlijnen genoemde belangen. Voor de groep van overige, nationaal beschermde soorten wordt uitgegaan van de in de Habitatrichtlijn genoemde belangen, plus een aantal aanvullende belangen. geeft een overzicht van deze belangen.

Staat van instandhouding van de soort

Tot slot moeten de effecten van de voorgenomen handeling(en) worden beoordeeld aan de staat van instandhouding (Svl) van de soort. De Svl varieert per soort en per handeling, en is niet vastgelegd in de wet. Een handeling op een zeldzame beschermde soort zal eerder leiden tot een negatief effect op de Svl dan bij een algemene soort. Belangrijk is ook de trend (aantalsontwikkeling) en de ruimtelijke verspreiding van de soort. Bij de beoordeling moet rekening worden gehouden met cumulatieve (versterkende) effecten, bijvoorbeeld door andere handelingen of ontwikkelingen in de omgeving en met reeds verleende ontheffingen voor dezelfde populaties van deze soort(en). Bij de beoordeling mogen compenserende en mitigerende (verzachtende) maatregelen worden betrokken. Het ecologische toetsingscriterium verschilt per beschermingsregime Om te beoordelen of aan deze criteria wordt voldaan, moeten inzicht worden gegeven in:

1. De Svl (van de populatie) van de soort (in zijn natuurlijke verspreidingsgebied).
2. Het effect van de handeling of ontwikkeling op de soort.

Kader - Staat van instandhouding

- **Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn:** "De maatregelen leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de betreffende soort".
- **Beschermingsregime soort Habitatrichtlijn:** "Er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan".
- **Beschermingsregime Overige soorten:** "Er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan".

Voorkomen van overtreding verbodsbepalingen

In sommige situaties kunnen maatregelen worden getroffen waardoor negatieve effecten en overtreding van de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming kunnen worden voorkomen. Bijvoorbeeld door de kap van bomen met broedende vogels uit te stellen tot na de broedtijd. Al kan de boom ook een nest bevatten van een vogelsoort waarbij het nest jaarrond beschermd is, waardoor overtreding niet kan worden voorkomen. Het plannen van werkzaamheden buiten de kwetsbare periode(n) van beschermde soorten is een veel toegepaste maatregel. Andere mogelijkheden om overtreding te voorkomen zijn wellicht het aanpassen van de werkvolgorde, gebruik te maken van andere apparatuur of de werkzaamheden te faseren in ruimte en tijd (zoals in het voorbeeld).

Vrijstellingen

Onder de Wet natuurbescherming is niet altijd een ontheffing nodig bij handelingen die leiden tot overtreding van de verbodsbepalingen in de wet. Dit zijn bijvoorbeeld de provinciale vrijstellingen en de gedragscodes. Ook kan er sprake zijn van een vrijstelling als de handeling is opgenomen in een beheerplan voor een Natura 2000-gebied of programma in het kader van een programmatische aanpak. Tot slot kan het Rijk voor handelingen en activiteiten waarvoor zij bevoegd gezag is een vrijstelling geven in de vorm van een Ministeriele Regeling. Vrijstellingen kunnen alleen gelden voor de verbodsbepalingen en de voorwaarden zoals genoemd bij de verschillende beschermingsregimes.

Provinciale verordening

Provinciale Staten kunnen vrijstelling van de verbodsbepalingen verlenen. Zo zijn met een provinciale verordening een aantal vooral algemeen voorkomende en beschermde zoogdieren als egel en rosse woelmuis vrijgesteld van de ontheffingsplicht. Door deze mogelijkheid ontstaan echter wel verschillen in de bescherming van soorten tussen de verschillende provincies.

Kader - Wettelijk Belang

Voor vogels beschermd onder de Vogelrichtlijn kan ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de volgende belangen:

- in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
- in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
- ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
- ter bescherming van flora en fauna;
- voor onderzoek en onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of voor de daarmee samenhangende teelt;
- om het vangen, onder zich hebben of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan.

Voor soorten beschermd onder de Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern of het Verdrag van Bonn kan ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de volgende belangen:

- in het belang van de bescherming van wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
- ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen eigendom;
- in het belang van volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijk gunstige effecten;
- voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van kunstmatige vermeerdering van planten, of
- om onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen, onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben.

Voor andere 'nationaal' beschermde soorten kan ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de volgende belangen:

- de belangen die gelden voor soorten van de Habitatrichtlijn zoals hierboven genoemd;
- in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
- ter voorkoming van schade en overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes of begraafplaatsen;
- ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
- ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud van landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied;
- in het algemeen belang van de betreffende soort.

Programmatistische aanpak

De Wet natuurbescherming biedt de mogelijkheid om een programmatistische aanpak toe te passen. Een dergelijk programma kan zowel door het Rijk als door provincies worden opgesteld. Onder de Flora en faunawet is reeds ervaring opgedaan onder de 'Generieke' of 'Gebiedsgerichte aanpak'. Tevens is voor een aantal grootschalige ontwikkelingen en plangebied een Generieke ontheffing verleend zoals voor de gemeente Tilburg, het Havengebied Rotterdam en Vliegveld Twente. Het biedt de mogelijkheid om door middel van een actieve leefgebiedenbenadering te streven naar een betere verbinding tussen economie en ecologie.

Beheerplan Natura 2000-gebied

Tot slot zijn handelingen die onderdeel uitmaken van een beheerplan voor een Natura 2000-gebied of een programmatistische aanpak (zoals stikstof) vrijgesteld, mits de handelingen zijn getoetst aan de criteria voor afwijking van de soortenbeschermingsregimes.

Toetsing Wet natuurbescherming

*Woningbouwlocaties Diepenheimseweg en Potdijk
landgoed Weldam/gemeente Hof van Twente*

Toetsing Wet natuurbescherming

*Woningbouwlocaties Diepenheimseweg en Potdijk landgoed
Weldam/gemeente hof van Twente*

Opdrachtgever

Landgoed Weldam
T.a.v de Heer Zandvoort
Diepenheimseweg 114
7475 MN Markelo

Opdrachtnemer

Eelerwoude BV
Mossendamsdwarsweg 3
7472 DB
Goor

Projectgegevens:

Projectnummer: P8061
Datum: 15-2-2018
Projectleider: M. Elshof
Opgesteld: B. Haamberg
Gecontroleerd: M. Hoofd

Onderzoek van Eelerwoude voldoet aan de eisen die het bevoegd gezag stelt. Eelerwoude is lid van het Netwerk Groene Bureaus. Het Netwerk werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte. Het Netwerk heeft een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbende een basis biedt om de leden aan te spreken op de kwaliteit van hun werk.

Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd, conform de geldende wet- en regelgeving ten aanzien van flora en fauna. Desondanks zal nooit een 100% volledig beeld van de aanwezige flora en fauna gegeven kunnen worden. Natuur is dynamisch, situaties kunnen veranderen. Deze informatie is deels afkomstig uit de NDFF en mag niet zonder toestemming van BIJ12 worden verstrekt of op enige andere wijze openbaar gemaakt worden.

De opmaak van dit rapport gaat uit van dubbelzijdig afdrukken.

INHOUD

1	INLEIDING	4
1.1	Aanleiding	4
2	HUIDIGE SITUATIE EN ONTWIKKELING	5
2.1	Huidige situatie	5
2.2	Voorgenomen ontwikkeling	5
3	NATUURWETGEVING EN -BELEID	10
3.1	Inleiding	10
3.2	Bescherming van soorten	10
3.3	Bescherming van gebieden	10
3.4	Bescherming van houtopstanden	11
3.5	Natuurnetwerk Nederland	12
3.6	Rode lijst	14
4	METHODE	15
4.1	Bureauonderzoek	15
4.2	Terreinbezoek	15
5	BESCHERMDE SOORTEN	17
5.1	Planten en mossen	17
5.2	Zoogdieren	17
5.2.1	Vleermuizen	17
5.2.2	Overige zoogdieren	21
5.3	Vogels	21
5.4	Reptielen	23
5.5	Amfibieën	23
5.6	Vissen	25
5.7	Ongewervelden	25
6	CONCLUSIE	27
6.1	Conclusie bescherming soorten	27
6.2	Conclusie bescherming gebieden	27
6.3	Conclusie bescherming houtopstanden	28
6.4	Conclusie Natuurnetwerk Nederland	28
6.5	Uitvoerbaarheid van de plannen	28
6.6	Geldigheid onderzoek	28
	LITERATUURLIJST	29
	BIJLAGE 1 WETTELIJK KADER NATUURWETGEVING	30

1

INLEIDING

1.1 Aanleiding

Landgoed Weldam is voornemens twee nieuwe woningbouwkavels te realiseren, verdeeld over twee verschillende percelen in het buitengebied van de gemeente Hof van Twente. Het betreft een woningbouwkavel aan de Diepenheimseweg te Goor en een kavel gelegen aan de Potdijk te Markelo. In verband met deze voorgenomen ontwikkeling is een toetsing van de plannen aan de natuurwetgeving en het natuurbeleid noodzakelijk. Met deze toetsing moet duidelijk worden hoe de ontwikkeling gerealiseerd kan worden binnen de kaders van de natuurbescherming.

Eerste stap in deze toetsing is het uitvoeren van een verkennend onderzoek. Op basis van een bureauonderzoek en een veldbezoek wordt aan de hand van aanwezige terreintypen en toevallige waarnemingen van soorten zo goed mogelijk ingeschat welke beschermde gebieden en plant- en diersoorten aanwezig (kunnen) zijn. Op basis daarvan worden uitspraken gedaan over de (mogelijke) effecten van de voorgenomen ontwikkeling en de eventueel noodzakelijke vervolgstappen. Voorliggende rapportage gaat hier verder op in.

2

HUIDIGE SITUATIE EN ONTWIKKELING

2.1 Huidige situatie

In deze paragraaf wordt per deellocatie de huidige situatie toegelicht.

Locatie Diepenheimseweg Goor

De locatie aan de Diepenheimseweg betreft een graslandperceel gelegen tussen bestaande bebouwing, ten zuiden van de dorpskern van Goor (zie afbeelding 1 voor de ligging van het plangebied). Bestaande beplanting bestaat hier uit zomereiken van een aanzienlijke dikte. Aan de achterzijde (meest westelijk gelegen deel) van het perceel staan eveneens enkele zomereiken. Bebouwing (bestaande uit enkele schuurtjes) is aanwezig aan de achterzijde van het perceel. Permanent watervoerende elementen ontbreken in het plangebied. Verlichting is aanwezig rond de bestaande bebouwing aan weerszijden van de betreffende kavel.

Locatie Potdijk Markelo

De locatie aan de Potdijk betreft een perceel grasland, gelegen tegen bestaande natuur ten oosten van de bestaande dorpskern van Markelo (zie afbeelding 2). Bebouwing ontbreekt in het plangebied, evenals opgaande beplanting. Deze is wel aanwezig langs de randen van het plangebied en behoort tot het Natuur Netwerk Nederland (NNN). Betreffende opstanden bestaan uit zomereiken aan de noordgrens van het plangebied en een combinatie van douglasspar, berk en grove den aan de oostzijde van het plangebied. Tussen de Potdijk en het perceel is een niet-permanent watervoerende greppel aanwezig. Verlichting concentreert zich in de bestaande situatie rond de Potdijk.

Afbeelding 4 toont enkele foto's van de huidige situatie op de betreffende locaties.

2.2 Voorgenomen ontwikkeling

De voorgenomen ontwikkeling op de betreffende locaties betreft de realisatie van woningbouw. Betreffende woningen zullen op locaties landschappelijk worden ingepast. Opgaande beplanting zal worden gehandhaafd. Afbeeldingen 5 en 6 geven de verbeelding van de voorgenomen ontwikkeling weer.

Landgoed weldam

Plangebied Diepenheimseweg Goor

Ecoloog B. Haanberg

Datum: 06-02-2018

Eelerwoude
Aanpak voor landschap en gebied

Afbeelding 1: Ligging plangebied Diepenheimseweg Goor.

Landgoed weldam

Plangebied Potdijk Markelo

Ecoloog B. Haanberg

Datum: 06-02-2018

Eelerwoude
A new way to build your garden

Figuur 2: Ligging plangebied Potdijk

Afbeelding 4: Sfeerimpressie van het plangebied op 12 januari 2018. Foto 1 (van links naar rechts) perceel Diepenheimseweg, foto 2, perceel aan de Potdijk,

Schetsimpressie Erf Diepenheimseweg - Goor

Omgeving

Open groene ruimte met waardevolle eiken in het groene bebouwingslint Diepenheimseweg. Zicht vanaf de weg over het lager liggende perceel op het achterliggende open landschap met houtwal. Uitstraling, oriëntatie en afstand tot de weg van de woningen afwisselend.

Erf

Het nieuwe erf met voornamelijk wilde voegt zich naar de bestaande landschappelijke karakteristieken zonder inbreuk te doen op de waardevolle openheid. De doordichten naar het achterliggende open landschap worden versterkt door middel van een eiken (noord). Groene randen worden versterkt met fruitbomen (zuid). Hierdoor ontstaat een representatief groen voorfront naar de weg (oost) en een open en privé achtererf (west) behorende bij het landschap.

Woning

Nieuwe woning reageert in vorm en locatie op de woning ten zuiden van het projectgebied (architect: Jan Jans). De asymmetrische ligging en opzet van de woning versterkt het zicht op het open landschap en is een toevoeging aan het groene dorpslint.

Randvoorwaarden

Het erf sluit aan op de randvoorwaarden uit de Gespreksagenda (2007):

- Erf sluit naadloos aan omgeving, geen sterke begrenzing;
- Heldere indeling, eenvoudige en sobere uitstraling erf;
- Sortiment; eik, haagbeuk, fruitbomen en grasland;
- Gevarieerde positie woning met lage zijgevel en grote dakvlakken.

Afbeelding 5: voorgenomen ontwikkeling kavel Diepenheimseweg goor

Schetsimpressie Erf Potdijk: scenario 1 woning - Markelo

Randvoorwaarden

Het erf sluit aan op de randvoorwaarden uit de Gespreksagenda (2007):

- Erf sluit naadloos aan omgeving, geen sterke begrenzing;
- Heldere indeling, eenvoudige en sobere uitstraling erf;

- Sortiment: elk, haagbeuk en grasland;

- Woning in nabijheid weg met lage zijgevel en grote dakvlakken.

Omgeving

Open groene ruimte met waardevolle hoger gelegen bosrand aan het groene beplante lint Potdijk. Dorps functies en uitstraling rond het dorp. Uitstraling, oriëntatie en afstand tot de weg van de woningen afwisselend. Nuts-huisje doet afbreuk aan de groene openheid. Gasleiding 4 met 40 bar aanwezig met restricties t.b.v. bebouwing, verharding en beplanting.

Erf

Het nieuwe erf voegt zich naar de bestaande landschappelijke karakteristieken van de bosrand en de wegbeplanting. De bebouwing valt met de groene rand weg tegen de bosrand en wordt door middel van de zichtlijn in het zandpad verbonden met de omgeving. De bestaande lint en de gasleiding zone wordt benut voor een representatief groen vooreft aan de Potdijk.

Woningen

De woning reageert in vorm en locatie op de boerderijen in de omgeving. De ligging direct aan de weg versterkt de relatie met de Potdijk en het omliggende open landschap.

Afbeelding 6: voorgenomen ontwikkeling kavel Potdijk Markelo

3

NATUURWETGEVING EN -BELEID

3.1 Inleiding

De Wet natuurbescherming bestaat uit drie onderdelen: de bescherming van soorten, de bescherming van gebieden en de bescherming van houtopstanden. De kern van het natuurbeleid wordt gevormd door het Natuurnetwerk Nederland, dat een samenhangend netwerk vormt van natuurgebieden. De provincies zijn het bevoegd gezag en alleen bij ruimtelijke ingrepen waarmee grote nationale belangen zijn gemoeid is het Rijk (Ministerie van Economische Zaken) het bevoegd gezag. In dit hoofdstuk wordt kort ingegaan op de relevante wetgeving en het natuurbeleid voor het plangebied.

3.2 Bescherming van soorten

Het uitgangspunt bij het onderdeel soortenbescherming is dat geen schade mag worden gedaan aan beschermde dieren of planten, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan. De wet kent een drietal beschermingsregimes; beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn, beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn en beschermingsregime andere soorten. Daarnaast zijn landelijk van een aantal vogelsoorten de nesten jaarrond beschermd. Elk beschermingsregime heeft zijn eigen verbodsbepalingen.

Voor ieder ruimtelijk plan is het verplicht om te toetsen of deze leiden tot overtreding van de betreffende verbodsbepalingen. Wanneer er sprake is van een overtreding dient er onderzocht te worden of er een vrijstelling geldt. Indien dit niet mogelijk blijkt, is het nodig om na te gaan of een ontheffing kan worden verkregen. Bijlage 1 gaat verder in op het wettelijk kader bij toetsing aan de Wet natuurbescherming, onderdeel soortenbescherming.

Gevolgen plangebied

De bescherming van soorten is overal en altijd van toepassing bij ontwikkelingen. In hoofdstuk 5 wordt verder ingegaan op de aanwezigheid van beschermde soorten en welke effecten de voorgenomen ontwikkeling heeft op deze soorten.

3.3 Bescherming van gebieden

Met het onderdeel gebiedenbescherming worden binnen de Wet natuurbescherming de Natura 2000-gebieden beschermd. Natura 2000 is een samenhangend netwerk van natuurgebieden in Europa. Natura 2000 bestaat uit gebieden die zijn aangewezen in het kader van de Europese Vogelrichtlijn (79/409/EEG) en gebieden die zijn aangemeld op grond van de Europese Habitatrichtlijn (92/43/EEG). Voor alle gebieden gelden

instandhoudingsdoelstellingen. De kern van de bescherming is dat deze instandhoudingsdoelstellingen niet in gevaar mogen worden gebracht.

Activiteiten mogen geen negatieve effecten hebben op de waarden waarvoor het gebied is aangewezen. Voor activiteiten of projecten die schadelijk zijn voor de beschermde natuur geldt een vergunningplicht. Hierdoor is in Nederland een zorgvuldige afweging gegarandeerd bij projecten die gevolgen kunnen hebben voor natuurgebieden.

Gevolgen plangebied

In de directe omgeving van het plangebied liggen diverse Natura 2000-gebieden. Op ongeveer 4 km afstand ligt het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied De Borkeld. De aard van de voorgenomen werkzaamheden en ontwikkeling maakt dat de effecten uitsluitend tot het plangebied of in de zeer directe zone eromheen beperkt blijven. Gezien de afstand tot de Natura 2000-gebieden, de invulling van de tussenliggende gebieden en de voorgenomen werkzaamheden is er derhalve geen reden om aan te nemen dat er kans is op een belemmering van de kernopgaven van het Natura 2000-gebied, zij het door een rechtstreekse invloed, cumulatieve invloed of externe werking. Een toetsing op grond van de Wet natuurbescherming wordt daarom niet noodzakelijk geacht.

3.4 Bescherming van houtopstanden

Het omhakken of rooien van bossen is niet zomaar toegestaan in de Wet natuurbescherming. Dit geldt ook bij het rooien of het verrichten van handelingen die de dood of ernstige beschadiging van bomen tot gevolg hebben. Hieronder valt ook beschadiging door vee. Onder bos wordt verstaan:

- alleen bossen die buiten de 'bebouwde kom Boswet' liggen;
- alle beplantingen van bomen die groter zijn dan 10 are (1.000 m²);
- bomen in een rijbeplanting, als de rij uit meer dan 20 bomen bestaat.

De gemeente stelt de grenzen van de 'bebouwde kom Boswet' bij besluit vast. Deze grenzen kunnen afwijken van de 'bebouwde kom Verkeerswet'. Het besluit wordt door de provincie goedgekeurd. De grenzen zijn bij de gemeente na te vragen.

De bescherming van houtopstanden kent twee belangrijke instrumenten: meldingsplicht en herplantplicht. Een kapmelding is verplicht bij de kap van bomen buiten de bebouwde kom indien kap plaatsvindt in een houtopstand. Veelal geldt een 1 op 1 herplantplicht. Provincies bepalen welke gegevens bij een melding moeten worden aangeleverd. Voor het vellen van een houtopstand in verband met realisatie van een Natura 2000-doel is er geen herplantplicht.

De voorgenomen kap van een houtopstand hoeft niet gemeld te worden als het gaat om: houtopstanden binnen de bij besluit van de gemeenteraad vastgestelde grenzen van de bebouwde kom:

- houtopstanden op erven of in tuinen;
- fruitbomen en windschermen om boomgaarden;
- naaldbomen, kennelijk bedoeld om te dienen als kerstbomen, indien niet ouder dan twintig jaar;

- kweekgoed;
- uit populieren of wilgen bestaande:
 - wegbeplantingen;
 - beplantingen langs waterwegen, en
 - eenrijige beplantingen langs landbouwgronden;
- het dunnen van een houtopstand;
- uit populieren, wilgen, essen of elzen bestaande beplantingen die kennelijk zijn bedoeld voor de productie van houtige biomassa, indien zij:
 - ten minste eens per tien jaar worden geoogst;
 - bestaan uit minstens tienduizend stoven per hectare per beplantingseenheid, zijnde een aaneengesloten beplanting die niet wordt doorsneden door onbeplante stroken breder dan twee meter, en
 - zijn aangelegd na 1 januari 2013.
- het vellen van houtopstanden ter uitvoering van een instandhoudingsmaatregel of een passende maatregel;
- het vellen van houtopstanden voor de aanleg en het onderhoud van brandgangen op natuurterreinen;
- het vellen van houtopstanden en herbeplanten op een wijze die is beschreven in een goedgekeurde gedragscode.

De provincie kan een kapverbod opleggen. Mag er wel worden gekapt, dan moeten er meestal ook nieuwe bomen worden aangeplant. De provincie kan een ontheffing of vrijstelling verlenen. Dit hangt ervan af of er hiervoor een provinciale verordening is opgesteld. Mogelijk is ook een omgevingsvergunning nodig. Het aanvragen van deze vergunning en het indienen van een kapmelding moet apart van elkaar uitgevoerd worden.

Gevolgen plangebied

Er worden binnen het plangebied geen bomen gekapt. Een nadere toetsing van houtopstanden is daarom niet noodzakelijk.

3.5 Natuurnetwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is het Nederlands netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. In de wet heet dit de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Provincies hebben hiervoor soms een andere benaming.

Het netwerk moet natuurgebieden beter verbinden met elkaar en met het omringende agrarisch gebied. Het Natuurnetwerk is de kern van het Nederlandse natuurbeleid. De provincies zijn verantwoordelijk voor de begrenzing en de ontwikkeling van dit natuurnetwerk. In of in de directe nabijheid van de NNN geldt het 'nee, tenzij'- principe. In principe zijn er geen ontwikkelingen toegestaan als zij de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied aantasten.

Wanneer bij een ontwikkeling mogelijke effecten op de NNN denkbaar zijn, is het noodzakelijk een NNN-toetsing uit te voeren.

Gevolgen plangebied

Het plangebied maakt geen onderdeel uit van de NNN (zie afbeeldingen 8 en 9). Het plangebied Diepenheimseweg ligt op enkele honderden meters afstand van gebieden behorend tot het NNN. Het plangebied aan de Potdijk (afbeelding 9) is gelegen tegen bestaande natuur. Met de voorgenomen werkzaamheden worden geen negatieve effecten verwacht op de wezenlijke waarden en kenmerken van de NNN, mits rekening wordt gehouden met het aanbrengen van verlichting. Van afname van areaal is geen sprake. Tevens worden geen effecten verwacht die de wezenlijke waarden en kenmerken van de NNN significant aantasten. Een toetsing aan het NNN-beleid wordt daarom niet noodzakelijk geacht.

Afbeelding 8. Ligging plangebied Diepenheimseweg ten opzichte van het NNN.

Afbeelding. Ligging plangebied Potdijk Markelo ten opzichte van het NNN.

3.6 Rode lijst

De Rode Lijst bevat een overzicht van soorten die uit Nederland zijn verdwenen of dreigen te verdwijnen. Dit wordt bepaald op basis van zeldzaamheid en/of negatieve trend. Een vermelding op een Rode Lijst geeft dus een indicatie over hoe het een soort vergaat, het is geen indicatie over de zeldzaamheid. De lijsten worden periodiek vastgesteld door de staatssecretaris van het Ministerie van Economische Zaken. In totaal zijn 18 Rode Lijsten aanwezig waarop bijna 3.400 soorten zijn vermeld. Rode lijsten hebben geen juridische status. Als een soort op de lijst komt, is deze niet automatisch beschermd. Daarvoor moet de soort worden aangewezen onder de Wet natuurbescherming. Binnen deze rapportage wordt alleen ingegaan op soorten die beschermd zijn onder de Wet natuurbescherming en worden Rode Lijst-soorten niet aangehaald.

4

METHODE

De aanwezige natuurwaarden zijn in beeld gebracht op basis van bestaande inventarisatiegegevens en een verkennend veldbezoek.

4.1 Bureauonderzoek

Voor het bureauonderzoek is gebruik gemaakt van landelijke, provinciale en indien beschikbaar regionale verspreidingsinformatie;

- Uit de landelijke verspreidingsinformatie uit atlassen, die deels gedateerd is, moet blijken of nabij de locaties in het verleden strikt beschermde soorten zijn aangetroffen. Exacte locaties of datering van de waarnemingen zijn daarbij veelal niet bekend. Deze gegevens hebben vaak betrekking op atlasblokken (5x5 kilometer), en veelal betrekking op de regio en niet specifiek op het plangebied.
- Daarnaast is de Nationale Database Flora en Fauna (NDFF) geraadpleegd. De NDFF is de meest complete natuurdatabank van Nederland. De NDFF geeft informatie over de verspreiding van alle in Nederland levende planten- en diersoorten. De NDFF is gevuld met gegevens uit databanken van verschillende organisaties die deze gegevens op professionele wijze verzamelen (zoals Sovon Vogelonderzoek Nederland, de Zoogdiervereniging, RAVON en de Vlinderstichting). Ook de gegevens van verschillende gemeenten, waterschappen, provincies en terreinbeherende organisaties zijn hierin toegevoegd. Steeds meer partijen sluiten zich bij de NDFF aan. De databank wordt dagelijks aangevuld met recente waarnemingen die via invoerportalen binnen komen. De NDFF bevat uitsluitend gevalideerde gegevens.

4.2 Terreinbezoek

Op basis van een eenmalig veldbezoek is de geschiktheid van het onderzoeksgebied voor de verwachte soorten en/of soortgroepen beoordeeld. Het veldbezoek is overdag door B. Haamberg uitgevoerd, ecologisch adviseur bij Eelerwoude (zie kader). Het veldbezoek is uitgevoerd op 12 januari 2018 bij 5°C, zwaar bewolkt en windkracht 1 Bft. Het gaat hier om een deskundigenoordeel op basis van de fysieke gesteldheid van het terrein (biotopenonderzoek). Daarnaast zijn de aangetroffen belangwekkende soorten ook genoteerd.

Kader – ecologisch deskundige

De veldmedewerkers van Eelerwoude beschikken over een uitgebreide ervaring met de betreffende soortgroepen en voldoen aan de criteria van 'ecologisch deskundige'. Met een ecologisch deskundige wordt bedoeld een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De ervaring en kennis dienen te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- *op HBO- dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of*
- *op MBO-niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Wet natuurbescherming, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of*
- *als ecooloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals bijvoorbeeld een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus; en/of*
- *zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdiervereniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk Gebied; en/of*
- *zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of -bescherming.*

5

BESCHERMDE SOORTEN

Dit hoofdstuk beschrijft de tijdens het veldbezoek waargenomen soorten, al dan niet aangevuld met gegevens uit de literatuur en andere informatiebronnen. Vervolgens worden eventuele effecten beschreven als gevolg van de voorgenomen ontwikkeling.

5.1 Planten en mossen

Voorkomen en functie

Locatie Diepenheimseweg en Potdijk

Het grondgebruik op alle twee de locaties is grotendeels agrarisch. Op de percelen zijn tijdens het veldbezoek verschillende, algemeen voorkomende soorten vastgesteld waaronder Engels raaigras, ruw beemdgras, gestreepte witbol, gewoon madeliefje, gewone paardenbloem, vogelmuur en ridderzuring. Betreffende soorten zijn kenmerkend voor zeer voedselrijke en verstoorde omstandigheden. Beschermde planten kunnen op basis van bovengenoemde standplaatscondities en bekende verspreiding worden uitgesloten in het plangebied.

Effecten en ontheffing

Locatie Diepenheimseweg en Potdijk

Tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde soorten aangetroffen. Beschermde flora kan op basis van de aangetroffen standplaatscondities en bekende verspreiding van deze soorten worden uitgesloten in het plangebied.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor beschermde flora niet noodzakelijk.

5.2 Zoogdieren

5.2.1 Vleermuizen

Voorkomen en functie

Locaties Diepenheimseweg en Potdijk

In het plangebied is tijdens het dagbezoek beoordeeld of de locaties geschikt zijn voor vleermuizen. Hierbij is onderscheid gemaakt in: verblijfplaats, vliegroute en

foerageergebied. In het plangebied kunnen de volgende vleermuissoorten voorkomen: gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, en gewone grootoorvleermuis

Verblijfplaats

Vleermuizen maken gedurende het jaar gebruik van een netwerk van vaste rust- en verblijfplaatsen. Deze verblijfplaatsen kunnen de volgende functies hebben:

- kraamverblijfplaats;
- zomerverblijfplaats;
- paar- en/of baltsverblijfplaats;
- winterverblijfplaats.

Kader - vleermuisverblijfplaatsen

Onder de vleermuizen zijn gebouw bewonende en/of boom bewonende soorten aanwezig. Gewone dwergvleermuis en laatvlieger zijn hoofdzakelijk gebouw bewonend. Gewone grootoorvleermuis, en ruige dwergvleermuis bewonen zowel bomen als gebouwen. Voorbeelden van verblijfplaatsen in gebouwen zijn ruimtes in spouwmuuren en achter boeiboorden en gevelbetimmering. Holten en spleten in bomen en ruimtes achter loszittend schors zijn voorbeelden van verblijfplaatsen in bomen.

Vanuit de verschillende functies van de verblijfplaats worden weer andere eisen gesteld aan bijvoorbeeld het klimaat, de toegankelijkheid en de expositie van het verblijf ten opzichte van de zon. Als kraamverblijfplaats worden meestal gebouwen en/of bomen uitgekozen waarbinnen een constant klimaat heerst. Bij gebouwen zijn dit voornamelijk woningen met een spouwmuur of een geïsoleerd dak. Sommige vleermuizen hebben aan een opening van 1-2 cm voldoende om naar binnen te kruipen. Bij bomen gaat het meestal om dikke, oude bomen met een dikke restwand.

Plangebied Diepenheimseweg

Verblijfplaatsen van boombewonende vleermuizen in het plangebied aan de Diepenheimseweg zijn redelijkerwijs uit te sluiten. In de aanwezige zomereiken gelegen aan weerszijden van de kavel zijn geen geschikte holten of spleten aangetroffen. Met het behoud van de bomen kunnen op termijn wel geschikte verblijfplaatsen voor boombewonende soorten ontstaan, bijvoorbeeld in door spechten uitgehakte nestholtes. Verblijfplaatsen in de betreffende bebouwing aan de achterzijde van het plangebied zijn redelijkerwijs uit te sluiten. Door de open voorzijde en gebrek aan isolatie en de geringe hoogte ontbreekt een voor vleermuizen geschikt microklimaat, terwijl ook de aanvliegroute aan de lage kant is. De woningen aan weerszijden van het gebied zijn wel potentieel geschikt als verblijfplaats voor gebouw bewonende soorten.

Plangebied Potdijk

Beplanting ontbreekt in het plangebied. Langs de randen van het perceel zijn in de aanwezige beplanting geen geschikte verblijfplaatsmogelijkheden in de vorm van holtes of spleten vastgesteld. Verblijfplaatsen van gebouw bewonende soorten ontbreken omdat bebouwing niet aanwezig is binnen het gebied.

Foerageergebied en vliegroutes

Locaties Diepenheimseweg en Potdijk

Betreffende plangebieden zijn geschikt als foerageergebied voor vleermuizen, waarbij het voornamelijk de randen betreft. Aan de Diepenheimseweg betreft dit voornamelijk de zomereiken langs de doorgaande weg. Aan de Potdijk kunnen de aanwezige bosranden door vleermuizen gebruikt worden om te foerageren. De lijnvormige beplanting langs de Diepenheimseweg kan eveneens een functie als vliegroute vervullen. De Potdijk is een meer besloten locatie. Op dergelijke locaties is doorgaans geen sprake van een (vaste) vliegroute.

De ruimere omgeving rond de plangebieden is eveneens geschikt om te foerageren. Met name de kleinschalige overgangen tussen open en gesloten terrein. Langs de Diepenheimseweg is het Twentekanaal en aangrenzende beplanting erg geschikt foerageergebied.

Effecten en ontheffing

Alle vleermuissoorten zijn beschermd onder de Wet natuurbescherming, met beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn. Het opzettelijk verstoren, vangen en doden van individuen van beschermde soorten, alsmede het beschadigen of vernielen van vaste verblijfplaatsen, inclusief de functionele leefomgeving, is verboden vanuit de Wet natuurbescherming. De functionaliteit van de verblijfplaatsen van vleermuizen dienen te allen tijde gegarandeerd te blijven.

Locaties Diepenheimseweg en Potdijk

Negatieve effecten op verblijfplaatsen van zowel boom- als gebouwbewonende vleermuizen zijn uit te sluiten, omdat deze buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden vallen (bijvoorbeeld de bestaande bebouwing) of ontbreken (verblijfplaatsen in bomen). Met de bouw van de nieuwe woningen worden op termijn nieuwe verblijfplaatsmogelijkheden voor gebouwbewonende soorten ontstaan.

Met betrekking tot het foerageergebied en vliegroutes worden evenmin negatieve effecten verwacht, mits rekening wordt gehouden met het aanbrengen van verlichting. Hiervoor geldt dat de boomkronen als aanwezig langs de Diepenheimseweg onverlicht dienen te blijven. Op locatie aan de Potdijk dienen de aanwezige bosranden zo veel mogelijk onverlicht te blijven zodat zij hun functie als foerageergebied kunnen behouden. Hiervoor kunnen de uitgangspunten in het op pagina 20 aanwezige kader worden toegepast.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor vleermuizen niet noodzakelijk, mits rekening wordt gehouden met verlichting.

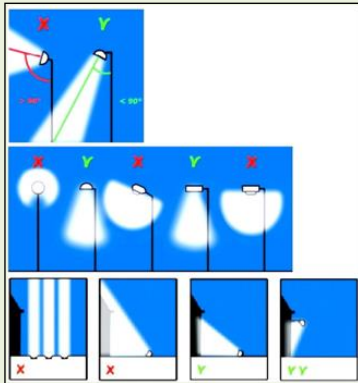
Kader – Verlichting

Een aantal nachtactieve dieren, zoals vleermuizen, uilen en marters, zijn gevoelig voor verlichting. Er zijn soorten die kunstlicht zoveel mogelijk vermijden, zoals de watervleermuis, en er zijn soorten die (in beperkte mate) rond lantaarnpalen jagen, zoals de rosse vleermuis. Bij het plaatsen van verlichting bij in- en/of uitvliegopeningen, vliegroutes en foerageergebieden kunnen barrières ontstaan waardoor de vleermuizen van de verblijfplaatsen, vliegroute en/of foerageergebied afzien.

Er dient te allen tijde rekening gehouden te worden met verlichting, door verlichting tot een minimum te beperken en directe belichting van de omgeving en onverlichte gebiedsdelen te voorkomen. Om lichthinder te voorkomen en het gebied aantrekkelijker te maken voor vleermuizen kunnen verschillende maatregelen getroffen worden:

- verlichting alleen plaatsen waar het echt nodig is;
- verlichting alleen aan op momenten wanneer het nodig is (dynamische verlichting);
- verlaag de hoogte van de lichtmasten zodat boomkronen onverlicht blijven;
- beperk verstrooiing het licht tot een minimum door gebruik van aangepaste armatuur;
- geen verlichting plaatsen bij in- en/of uitvliegopeningen en vliegroutes.

Hieronder staan enkele voorbeelden om lichtverstrooiing te voorkomen.

5.2.2 Overige zoogdieren

Voorkomen en functie

Locaties Diepenheimseweg en Potdijk

Op basis van het aanwezige biotoop, sporen, literatuurgegevens en expertise zijn onder meer de volgende algemeen voorkomende zoogdieren binnen het plangebied aanwezig of te verwachten: haas, konijn, egel, ree, vos, kleine marterachtigen en diverse algemene (spits)muizen. Deze soorten gebruiken de plangebieden als (onderdeel van hun) leef- en foerageergebied. Daarnaast zullen een aantal van deze soorten het plangebied gebruiken als migratieroute. Deze soorten zijn opgenomen in de Wet natuurbescherming en vallen onder het beschermingsregime andere soorten. In de provincie Overijssel is voor deze soorten bij een ruimtelijke inrichting een vrijstelling opgesteld.

Daarnaast maakt het plangebied naar verwachting onderdeel uit van het leefgebied van de steenmarter en de eekhoorn. Verblijfplaatsen zijn niet aangetroffen en evenmin te verwachten in het plangebied. Wel kan de soort het gebied gebruiken om te foerageren. Het plangebied aan de Potdijk wordt mogelijk incidenteel gebruikt door de das en de boommarter om zich te verplaatsen. Van vaste territoria in de omgeving is echter geen sprake. Deze kunnen op basis van bekende verspreiding van de soorten in de omgeving worden uitgesloten.

Effecten en ontheffing

Locaties Diepenheimseweg en Potdijk

Verwacht wordt dat met de landschappelijke inpassing van de te realiseren woningen de kwaliteit van het leefgebied van de algemeen voorkomende grondgebonden zoogdieren toeneemt. Het gaat hier om soorten als konijn, egel, kleine marterachtigen en algemene (spits) muizen. Voor soorten als ree verdwijnt een klein deel als foerageergebied. Dit betreft echter geen essentieel onderdeel van de functionele leefomgeving van de soorten.

Verblijfplaatsen van de steenmarter en eekhoorn en andere nationaal beschermde soorten, waarvoor geen vrijstelling is opgesteld, zijn niet aangetroffen. Verwacht wordt dat de kwaliteit van het leefgebied voor de steenmarter en de eekhoorn toeneemt. Als gevolg van de landschappelijke inpassing ontstaan nieuwe verblijfplaatsmogelijkheden voor de steenmarter als gevolg van de toegenomen dekking en foerageergebied voor eekhoorn en steenmarter in de nieuw te realiseren tuinen.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor grondgebonden zoogdieren niet noodzakelijk.

5.3 Vogels

Voorkomen en functie

Alle vogels zijn als soort beschermd in de Wet natuurbescherming. Onderscheid kan gemaakt worden tussen broedvogels en vogels met jaarrond beschermde nesten. Vogels

met jaarrond beschermde nesten, komen elk jaar terug bij hun nest. Deze categorie geniet binnen de Wet natuurbescherming een aparte status.

Locaties Diepenheimseweg en Potdijk

Broedvogels

Tijdens het veldbezoek zijn geen vogels aangetroffen die broedindicerend gedrag vertoonden. Gezien de periode van het jaar lag dit ook niet in de verwachting. Gelet op het open biotoop worden op de percelen zelf geen broedvogels verwacht. De beplanting langs de doorgaande weg en achterzijde van de locatie aan de Diepenheimseweg kunnen gebruikt worden als broedlocatie door algemeen voorkomende soorten, waaronder houtduif, ekster, merel en holenbroeders als koolmees, pimpelmees en boomklever. Bovengenoemde soorten kunnen eveneens aan de randen van de boselementen aan de Potdijk tot broeden komen.

Vogels met jaarrond beschermde nesten

Verblijfplaatsen van vogelsoorten, of aanwijzingen (braakballen of uitwerpselen) hiertoe, die jaarrond van vaste rust- en verblijfplaatsen gebruik maken, zijn niet aangetroffen binnen het plangebied en de directe omgeving en worden op basis van de aanwezige terreintypen ook niet verwacht (geen bebouwing / geen bomen). Het plangebied maakt mogelijk onderdeel uit van het leefgebied van de kerkuil, steenuil, buizerd, sperwer, havik, boomvalk en wespandief.

Effecten en ontheffing

Broedvogels

Alle vogelsoorten in Nederland zijn beschermd onder de Wet natuurbescherming. Voor alle beschermde inheemse (ook algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt een verbod op handelingen die opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren vernielen of beschadigen. Ook het wegnemen van nesten van in gebruik zijnde vogelnesten is verboden. Daarnaast is het verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort. Deze verbodsbepalingen worden kunnen in veel situaties worden voorkomen door versturende werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren. De periode van 15 maart tot 15 juli wordt over het algemeen beschouwd als broedseizoen. Werkzaamheden binnen het broedseizoen zijn mogelijk indien is vastgesteld dat er met deze werkzaamheden geen nesten van broedvogels worden verstoord. Voor de Wet natuurbescherming zijn alle bewoonde vogelnesten beschermd, ongeacht het tijdstip van het jaar en ongeacht de zeldzaamheid van de soort. De genoemde termijn moet daarom niet al te strikt worden toegepast.

Vogels met jaarrond beschermde nesten

Van een aantal vogelsoorten zijn de nesten het hele jaar door beschermd. Ook de functionele leefomgeving is daarbij beschermd. Bij de aantasting van de nestlocatie en/of de functionele leefomgeving is een ontheffing Wet natuurbescherming noodzakelijk. kerkuil, steenuil, buizerd, sperwer, havik, boomvalk en wespandief vallen onder deze bescherming

Verwacht wordt dat met voorgenomen ontwikkeling geen negatieve effecten op deze soorten optreden. Verblijfplaatsen van alle soorten zijn gelegen buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden. Met de realisatie van de woningen en de landschappelijke inpassing ontstaan voor de kerk- en steenuil en huismus potentiële verblijfplaats. Voor huismus en steenuil neemt de geschiktheid van het biotoop (met name bij de Diepenheimseweg) verder toe. De genoemde roofvogelsoorten hebben allen een groot territorium. Geplande ontwikkelingen op de drie locaties voorziet derhalve niet in een vermindering van geschikt biotoop voor deze soorten.

Conclusie: bij de werkzaamheden dient rekening gehouden te worden met (in gebruik zijnde) nesten van vogels.

5.4 Reptielen

Voorkomen en functie

Locaties Diepenheimseweg en Potdijk

Beschermde reptielen zijn gebonden aan specifieke terreinen. In de plangebieden en de directe omgeving ontbreekt dergelijk geschikt biotoop. Negatieve effecten als gevolg van de voorgenomen ontwikkeling zijn derhalve uit te sluiten voor deze soortgroep.

Effecten en ontheffing

Beschermde reptielen worden niet verwacht in het plangebied. Negatieve effecten op reptielen zijn dan ook niet aanwezig. Een ontheffing Wet natuurbescherming is niet aan de orde.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor reptielen niet noodzakelijk.

5.5 Amfibieën

Voorkomen en functie

Locaties Diepenheimseweg en Potdijk

In de plangebieden ontbreken permanent watervoerende elementen. Geschikt voortplantingsbiotoop ontbreekt derhalve voor amfibieën. De plangebieden bestaan op alle locaties uit grasland waarbinnen onvoldoende dekking aanwezig is. Derhalve zijn in de huidige plangebied naar verwachting geen amfibieën aanwezig. Verwacht wordt dat met de landschappelijke inpassing de dekking en daarmee de kwaliteit van het potentiële landbiotoop toeneemt voor algemeen voorkomende soorten waaronder de bruine kikker, bastaardkikker, gewone pad en kleine watersalamander.

Andere beschermde amfibieën worden niet verwacht in het plangebied vanwege het aanwezige ongeschikte habitat voor deze soorten. Er zijn ook geen verspreidingsgegevens bekend van beschermde amfibieën rondom het plangebied.

Effecten en ontheffing

Locaties Diepenheimseweg en Potdijk

Negatieve effecten op amfibieën als gevolg van de werkzaamheden zijn redelijkerwijs uit te sluiten. In de huidige situatie is het aanwezige biotoop binnen de plangebieden ongeschikt omdat dit bestaat uit in meer of mindere mate intensief gebruikte graslanden. Verwacht wordt dat met de herinrichting de kwaliteit van het potentiële biotoop landbiotoop toeneemt. Effecten op amfibieën beschermd vanuit de habitatrichtlijn kunnen worden uitgesloten omdat ook voor deze soorten geschikt leefgebied ontbreekt binnen de planlocaties. Bekende verspreidingsgegevens van deze soorten ontbreken eveneens

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor amfibieën niet noodzakelijk.

5.6 Vissen

Voorkomen en functie

Locaties Diepenheimseweg en Potdijk

Permanent watervoerende elementen ontbreken op de drie verschillende planlocaties. De aanwezigheid van (beschermd) vissoorten kan derhalve worden uitgesloten in het plangebied.

Effecten en ontheffing

Beschermd vissen zijn niet in het plangebied aanwezig, deze worden op basis van het aanwezige biotoop ook niet verwacht. Er worden dan ook geen effecten op beschermd vissen verwacht. Een ontheffing Wet natuurbescherming is niet aan de orde.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor beschermde vissen niet noodzakelijk.

5.7 Ongewervelden

Voorkomen en functie

Locaties Diepenheimseweg en Potdijk

Van de groep ongewervelden (dagvlinders, libellen, kevers, kreeftachtigen en weekdieren) worden geen soorten in het plangebied verwacht. Voor deze soorten ontbreekt in de huidige situatie geschikt leefgebied. Beschermd soorten kunnen op basis van bekende verspreidingsgegevens eveneens worden uitgesloten in het plangebied.

Effecten en ontheffing

In het plangebied zijn geen beschermd ongewervelden aanwezig. Er worden dan ook geen effecten op beschermd ongewervelden verwacht.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor beschermde ongewervelden niet noodzakelijk

6

CONCLUSIE

Op basis van deze quickscan worden de onderstaande samenvattende conclusies getrokken.

6.1 Conclusie bescherming soorten

Het plangebied biedt een potentieel habitat voor een aantal beschermde soorten. Hoewel er geen gerichte en uitgebreide veldinventarisatie heeft plaatsgevonden, is op basis van de beschikbare literatuurgegevens en eenmalig veldbezoek vastgesteld dat het terrein mogelijk van belang is voor enkele algemeen beschermde soorten met een landelijke vrijstelling en voor enkele soorten zonder deze vrijstelling. Voor veel soorten maakt het plangebied onderdeel uit van het leefgebied van de betreffende soort. Gesteld kan worden dat de landschappelijke inpassing naar verwachting een positief effect heeft op kleine, grondgebonden zoogdieren amfibieën, broedvogels, huismus en steenuil

- Voor alle beschermde inheemse (ook algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt een verbod op handelingen die opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen. Daarnaast is het verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort. In veel situaties kan dit voorkomen worden door versturende werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren.
- Met de inrichting van het plangebied dient rekening gehouden te worden met het plaatsen van verlichting om lichtverstoring van tot op heden onverlichte delen tot een minimum te beperken. Hiervoor dienen de uitgangspunten als genoemd in paragraaf 5.2.1 te worden toegepast.

6.2 Conclusie bescherming gebieden

In de directe omgeving van het plangebied liggen geen Natura 2000-gebieden. De aard van de voorgenomen werkzaamheden en ontwikkeling maakt dat de effecten uitsluitend tot het plangebied of tot de zeer directe zone eromheen beperkt blijven. Een toetsing op grond van de Wet Natuurbescherming onderdeel gebieden wordt daarom niet noodzakelijk geacht.

6.3 Conclusie bescherming houtopstanden

Er worden binnen het plangebied geen bomen gekapt. Een nadere toetsing van houtopstanden is daarom niet noodzakelijk.

6.4 Conclusie Natuurnetwerk Nederland

Het plangebied aan de Potdijk is gelegen tegen bestaande natuur. Met de voorgenomen werkzaamheden worden geen negatieve effecten verwacht op de wezenlijke waarden en kenmerken van de NNN, mits rekening wordt gehouden met het aanbrengen van verlichting. Van afname van areaal is geen sprake, tevens worden geen effecten verwacht die de wezenlijke waarden en kenmerken van de NNN significant aantasten. Een toetsing aan het NNN-beleid wordt daarom niet noodzakelijk geacht.

6.5 Uitvoerbaarheid van de plannen

Mits rekening gehouden wordt met de voorgenoemde maatregelen en werkwijze is geen overtreding van de natuurwetten en natuurbeleid aan de orde. Vanuit de eisen van de natuurbescherming is het plan derhalve uitvoerbaar.

6.6 Geldigheid onderzoek

Dit onderzoek is uitgevoerd conform de landelijk geldende richtlijnen. De bevoegde gezagen hanteren de volgende definitie voor de geldigheid van onderzoeken naar beschermde soorten:

“Onderzoeksgegevens mogen maximaal 3 jaar oud zijn in gebieden waar weinig of geen ruimtelijke of kwalitatieve veranderingen zijn opgetreden in de afgelopen drie jaar. In gebieden waar dit niet voor geldt, moeten de gegevens recenter zijn.”

Voor onderzoeken waar alleen algemeen voorkomende soorten, de overige beschermde soorten van de Wet natuurbescherming aan de orde zijn, mag worden volstaan met een geldigheid van 5 jaar. Waarbij ook geldt dat er in die periode weinig of geen ruimtelijke of kwalitatieve veranderingen optreden.

Dit rapport gaat in op de effecten van de ontwikkeling zoals beschreven in hoofdstuk 2.2. Wijzigingen of aanpassingen in de ontwikkeling kunnen tot andere conclusies ten aanzien van de effecten op beschermde soorten leiden.

LITERATUURLIJST

- Bos, F., Bosveld, M., Groenendijk, D., Swaay, C. van, & Wynhoff, I. (2006). *De dagvlinders van Nederland, - Nederlandse fauna 7*. Leiden, Nederland: KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland.
- Broekhuizen, S., K. Spoelstra, J.B.M. Thissen, K.J. Canters & J.C. Buys (redactie) (2016). *Atlas van de Nederlandse zoogdieren. – Natuur van Nederland 12*. Naturalis Biodiversity Centre & EIS Kenniscentrum Insecten en andere ongewervelden, Leiden.
- Creemers R.C.M. & van Delft J.J.C.W. (2009). *De amfibieën en reptielen van Nederland, - Nederlandse fauna 9*. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European invertebrate Survey – Nederland, Leiden.
- Dietz, C., Helversen, O. van, & Nill, D. (2011). *Vleermuizen: Alle soorten van Europa en Noordwest-Afrika*. Utrecht, Nederland: De Fontein & Tirion Uitgevers.
- Limpens, H. , K. Mostert en W. Bongers (1997). *Atlas van de Nederlandse Vleermuizen*. Utrecht: KNNV Uitgeverij.
- Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie. (2002). *De Nederlandse libellen (odonata), - Nederlandse fauna 4*. Leiden, Nederland: KNNV Uitgeverij & European invertebrate Survey – Nederland.
- SOVON Vogelonderzoek Nederland. (2002). *Atlas van de Nederlandse broedvogels, - Nederlandse fauna 5*. Leiden, Nederland: KNNV Uitgeverij & European invertebrate Survey – Nederland.
- Weeda, R., Westra, C., Westra, E. J., & Westra, T. (1985-1994). *Nederlandse oecologische flora: Wilde planten en hun relaties 1 1/2 m 5*. Amsterdam, Nederland: IVN in samenw. met de Vara en de VEWIN.

BIJLAGE 1 WETTELIJK KADER NATUURWETGEVING

Bescherming van soorten

Zorgplicht

De Wet natuurbescherming erkent de intrinsieke waarde van in het wild levende planten- en diersoorten, of de soort nu beschermd is of niet (= zorgplicht). Deze zorgplicht houdt in dat een ieder voldoende zorg in acht moet nemen voor de in het wilde levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving. Overtreding van de zorgplicht is niet strafbaar gesteld, maar kan door toepassing van bestuursdwang wel worden gehandhaafd.

Beschermingsregimes

Op het onderdeel soortbescherming deelt de Wet natuurbescherming soorten in drie beschermingsregimes in:

- 1. Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn**

Alle vogels cf. artikel Vogelrichtlijn

- 2. Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn**

Soorten uit Bijlage IV Habitatrichtlijn, Bijlage I en II van het Verdrag van Bern en Bijlage II van het Verdrag van Bonn. In de bijlagen van de Verdragen van Bern en Bonn worden ook vogels genoemd¹.

- 3. Beschermingsregime andere soorten**

Soorten die uit nationaal oogpunt bescherming behoeven.

Elk van deze beschermingsregimes heeft zijn eigen verbodsbepalingen en vereisten voor vrijstelling of ontheffing van de verboden. Voor een overzicht welke soorten onder welk beschermingsregime vallen, wordt verwezen naar

Verbodsbepalingen

De Wet natuurbescherming gaat uit van het 'nee, tenzij-principe'. In de wet worden ten aanzien van de beschermde soorten een aantal verbodsbepalingen genoemd. De verbodsbepalingen zijn gekoppeld aan het beschermingsregime van de soort (resp. Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn of de groep 'Overige soorten'). Dat betekent dat deze verbodsbepalingen niet overtreden mogen worden, tenzij voor de soort(en):

- Een vrijstelling geldt;
- Er gewerkt wordt met een goedgekeurde Gedragscode (feitelijk een collectieve ontheffing);
- Een ontheffing is verkregen.

¹ De brochure 'Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen', versie 1.3. Ministerie van EZ, december 2016 impliceert dat de bescherming uit de Vogelrichtlijn prevaleert boven de bescherming van vogels uit de verdragen van Bonn en Bern

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn § 3.1 Wn	Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn § 3.2 Wn	Beschermingsregime andere soorten § 3.3 Wn
Art 3.1 lid 1 Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.	Art 3.5 lid 1 Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen	Art 3.10 lid 1a Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen
Art 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen	Art 3.5 lid 4 Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen	Art 3.10 lid 1b Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen
Art 3.1 lid 3 Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben	Art 3.5 lid 3 Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen	Niet van toepassing
Art 3.1 lid 4 en lid 5 Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort	Art 3.5 lid 2 Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren	Niet van toepassing
Niet van toepassing	Art 3.5 lid 5 Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen	Art 3.10 lid 1c Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen

Figuur 1. Overzicht verbodsbepalingen Wet Natuurbescherming (bron: brochure 'Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen', versie 1.3. Ministerie van EZ, december 2016).

Om af te mogen wijken van de verbodsbepalingen (en deze toch te mogen overtreden) via een ontheffing of een vrijstelling moet aan drie criteria worden voldaan:

1. Er is geen andere bevredigende oplossing voor de handeling (=alternatievenafweging);
2. De afwijking is gebaseerd op een in de wet genoemd belang (b.v. openbare veiligheid of volksgezondheid);
3. De ingreep of handeling mag geen afbreuk doen aan en/of verslechtering betekenen voor de staat van instandhouding van de soort.

Als aan (alle) drie deze vereisten voldaan is, kan een ontheffing worden verleend. Voor een aantal handelingen zijn bovendien vrijstellingen mogelijk in de vorm van een provinciale verordening of een (goedgekeurde) gedragscode.

Voorgaand figuur geeft een overzicht van de verbodsbepalingen per beschermingsregime. De verbodsbepalingen voor de groep van overige, 'nationale' soorten zijn geïnspireerd op de Habitatrichtlijn en op een aantal punten versoepeld. Zo is het opzettelijk verstoren van beschermde soorten (en hun verblijfplaatsen) uit deze groep van overige soorten niet langer verboden. Wel is het nog steeds verboden om vaste verblijfplaatsen van dieren onder dit beschermingsregime opzettelijk te beschadigen of te vernielen.

Voor vogels geldt dat verstoren niet verboden is als de verstoring maar niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de soort (*artikel 3.1, lid 4 en lid 5*). Het beschadigen van in gebruik zijnde vogelnesten tijdens het broedseizoen blijft verboden, maar het verstoren dus niet meer, tenzij er sprake is van een wezenlijke invloed op de staat

van instandhouding van de specifieke soort(en). Het is aan de initiatiefnemer om zich op de hoogte te (laten) stellen, en waar nodig aan te tonen, dat de op zich verstorende activiteit geen bedreiging vormt voor de staat van instandhouding van de betreffende vogelsoort.

Tot slot geldt het opzettelijk doden of vangen en het verbod om vaste verblijfplaatsen of rustplaatsen opzettelijk te vernielen of beschadigen, niet voor bosmuis, huisspitsmuis of veldmuis in of op gebouwen of de daarbij behorende erven of roerende zaken (*artikel 3.10 lid 3*).

Kader - Opzettelijkheid

In de Wet natuurbescherming is bij meer verbodsbepalingen dan onder de Flora en faunawet het opzetvereiste toegevoegd, in lijn met de artikelen van de Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn. In de Flora en faunawet was alleen sprake van het opzetvereiste bij verontrusting (artikel 10). Hierdoor was de Flora en faunawet strenger dan de verbodsbepalingen van de Habitatrichtlijn. Niet-opzettelijke handelingen waarbij de verbodsbepalingen overtreden worden, zijn nu niet langer verboden. Daar is van belang dat het Europees Hof van Justitie in zijn jurisprudentie heeft bepaald dat onder opzet ook voorwaardelijke opzet moet worden begrepen: *“Daarvan is sprake als iemand een handeling verricht en daarbij bewust de aanmerkelijke kans aanvaardt dat zijn gedragingen schadelijke gevolgen hebben voor een dier of plant....”*.

Andere bevredigende oplossing(en)

De initiatiefnemer moet aantonen en beargumenteren dat er geen andere bevredigende oplossingen zijn waardoor overtreding van de verbodsbepaling(en) kan worden voorkomen, bijvoorbeeld door planaanpassing of het aanpassen van de uitvoeringsperiode. Het is aan het bevoegd gezag (doorgaans dus de provincie) om de alternatieve oplossingen te beoordelen en hierover te besluiten. De onderbouwing moet gebaseerd zijn op objectieve en controleerbare gegevens.

Belangen

Voor de soorten die beschermd zijn onder de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn kan alleen ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de in deze richtlijnen genoemde belangen. Voor de groep van overige, nationaal beschermde soorten wordt uitgegaan van de in de Habitatrichtlijn genoemde belangen, plus een aantal aanvullende belangen. geeft een overzicht van deze belangen.

Staat van instandhouding van de soort

Tot slot moeten de effecten van de voorgenomen handeling(en) worden beoordeeld aan de staat van instandhouding (SvI) van de soort. De SvI varieert per soort en per handeling, en is niet vastgelegd in de wet. Een handeling op een zeldzame beschermde soort zal eerder leiden tot een negatief effect op de SvI dan bij een algemene soort. Belangrijk is ook de trend (aantalsontwikkeling) en de ruimtelijke verspreiding van de soort. Bij de beoordeling moet rekening worden gehouden met cumulatieve (versterkende) effecten, bijvoorbeeld door andere handelingen of ontwikkelingen in de omgeving en met reeds verleende ontheffingen voor dezelfde populaties van deze soort(en). Bij de beoordeling mogen compenserende en mitigerende (verzachtende) maatregelen worden betrokken. Het ecologische toetsingscriterium verschilt per beschermingsregime Om te beoordelen of aan deze criteria wordt voldaan, moeten inzicht worden gegeven in:

1. De Svl (van de populatie) van de soort (in zijn natuurlijke verspreidingsgebied).
2. Het effect van de handeling of ontwikkeling op de soort.

Kader - Staat van instandhouding

- **Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn:** "De maatregelen leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de betreffende soort".
- **Beschermingsregime soort Habitatrichtlijn:** "Er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan".
- **Beschermingsregime Overige soorten:** "Er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan".

Voorkomen van overtreding verbodsbepalingen

In sommige situaties kunnen maatregelen worden getroffen waardoor negatieve effecten en overtreding van de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming kunnen worden voorkomen. Bijvoorbeeld door de kap van bomen met broedende vogels uit te stellen tot na de broedtijd. Al kan de boom ook een nest bevatten van een vogelsoort waarbij het nest jaarrond beschermd is, waardoor overtreding niet kan worden voorkomen. Het plannen van werkzaamheden buiten de kwetsbare periode(n) van beschermde soorten is een veel toegepaste maatregel. Andere mogelijkheden om overtreding te voorkomen zijn wellicht het aanpassen van de werkvolgorde, gebruik te maken van andere apparatuur of de werkzaamheden te faseren in ruimte en tijd (zoals in het voorbeeld).

Vrijstellingen

Onder de Wet natuurbescherming is niet altijd een ontheffing nodig bij handelingen die leiden tot overtreding van de verbodsbepalingen in de wet. Dit zijn bijvoorbeeld de provinciale vrijstellingen en de gedragscodes. Ook kan er sprake zijn van een vrijstelling als de handeling is opgenomen in een beheerplan voor een Natura 2000-gebied of programma in het kader van een programmatische aanpak. Tot slot kan het Rijk voor handelingen en activiteiten waarvoor zij bevoegd gezag is een vrijstelling geven in de vorm van een Ministeriele Regeling. Vrijstellingen kunnen alleen gelden voor de verbodsbepalingen en de voorwaarden zoals genoemd bij de verschillende beschermingsregimes.

Provinciale verordening

Provinciale Staten kunnen vrijstelling van de verbodsbepalingen verlenen. Zo zijn met een provinciale verordening een aantal vooral algemeen voorkomende en beschermde zoogdieren als egel en rosse woelmuis vrijgesteld van de ontheffingsplicht. Door deze mogelijkheid ontstaan echter wel verschillen in de bescherming van soorten tussen de verschillende provincies.

Kader - Wettelijk Belang

Voor vogels beschermd onder de **Vogelrichtlijn** kan ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de volgende belangen:

- in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
- in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
- ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
- ter bescherming van flora en fauna;
- voor onderzoek en onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of voor de daarmee samenhangende teelt;
- om het vangen, onder zich hebben of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan.

Voor soorten beschermd onder de **Habitatrichtlijn**, het **Verdrag van Bern** of het **Verdrag van Bonn** kan ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de volgende belangen:

- in het belang van de bescherming van wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
- ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen eigendom;
- in het belang van volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijk gunstige effecten;
- voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van kunstmatige vermeerdering van planten, of
- om onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen, onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben.

Voor **andere 'nationaal' beschermde soorten** kan ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de volgende belangen:

- de belangen die gelden voor soorten van de Habitatrichtlijn zoals hierboven genoemd;
- in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
- ter voorkoming van schade en overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes of begraafplaatsen;
- ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
- ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud van landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied;
- in het algemeen belang van de betreffende soort.

Programmatistische aanpak

De Wet natuurbescherming biedt de mogelijkheid om een programmatistische aanpak toe te passen. Een dergelijk programma kan zowel door het Rijk als door provincies worden opgesteld. Onder de Flora en faunawet is reeds ervaring opgedaan onder de 'Generieke' of 'Gebiedsgerichte aanpak'. Tevens is voor een aantal grootschalige ontwikkelingen en plangebied een Generieke ontheffing verleend zoals voor de gemeente Tilburg, het Havengebied Rotterdam en Vliegveld Twente. Het biedt de mogelijkheid om door middel van een actieve leefgebiedenbenadering te streven naar een betere verbinding tussen economie en ecologie.

Beheerplan Natura 2000-gebied

Tot slot zijn handelingen die onderdeel uitmaken van een beheerplan voor een Natura 2000-gebied of een programmatistische aanpak (zoals stikstof) vrijgesteld, mits de handelingen zijn getoetst aan de criteria voor afwijking van de soortenbeschermingsregimes.